Pajtás

87/28 XLII. ÉVF. 1987. OKTÓBER 29. • ÁRA: 4,50 Ft

Heves Megyei Pedagógiai Könyvtár EGER

PAJTÁS POSZTER:
EUROPE EGYÜTTES

BIZALOMMAL – VITA

TEST-ŐRSÉGEN
Akarsz-e az egészségvédő „testőrgárda" tagja lenni?

SZÉPSÉG-ÁPOLÁS

Futás
AZ **ASZTAL KÖRÜL**
az iskolai étkezdékben

A SZÉPSÉG FÉL EGÉSZSÉG – AZ EGÉSZSÉG MAGA A SZÉPSÉG!

mint...

J, mint... Jaj! Kicsit esetlen, kicsit tréfás, némiképp ügyefogyott szócska. Olyan, amire nem is figyelünk különösebben oda. Vagy azért, mert a kisebb jaj-ok mellé legföljebb szisszen egyet az ember. Vagy azért, mert más jajdulásának meghallására (még vagy már?) nem elég kifinomult a fülünk.

Csakhogy, az a jaj, ami nemrégiben hangzott el, s visszhangzik fülünkben ma is, a szónak nem ebből a mindennapi, megszokott válfajából való. Mert ezt az országos feljajdulást szomorú statisztikák támasztják alá. A statisztikák minden egyes adata egy-egy jajkiáltás. Hogy naponta és évente hányan halnak meg értelmetlenül... Mennyi a kikerülhető betegségekben szenvedők, fölösleges kilókat magukon cipelők, egészségüket felelőtlenül rombolók száma... Hogy itt van már az az utolsó küszöb, ahol még meg lehet állni. Vigyázz, ember!

Mert nemcsak jog (j, mint...), hanem kötelesség is a józan felmérés: a földi (vagy sokszor: mennyeinek tűnő) javakból miként választhat saját javára az ember. A pillanat élvezeténél, mi módon tarthatja előbbrevalónak azt a „kicsit" fontosabbat, amit úgy hívunk: élet.

J, mint... Keressünk vidámabb fogalmat. J, mint: játék. A felnőttek szerint afféle gyerekeknek való szócska. Méltatlan komoly emberhez, nagy gondokhoz, fejfájós feladatokhoz. Egy megfontolt embernek, tartják ők, nincs ideje semmiféle játékra. Neki mindig sietnie kell. Sürgetve, féllábon állva bekapnia reggelijét-ebédjét. Neki fáradtan kell feküdnie, fejfájósan ébrednie. Ugyan, hogy is gondolhatna olyan mihasznaságokra, mint egy beszélgetés. Vagy mint egy mihaszna játék.

De mi, akik olvastuk A kis herceget, tudunk különbséget tenni a lényeges és a lényegtelen között. Megtanultuk azt is, hogy az ember örömre és boldogságra született. És persze, hogy nekünk is fáj a fejünk, végtelenül komoly elfoglaltságokat tudunk találni magunknak, és mi is bekapkodjuk a reggelit-ebédet. De mi azt is tudjuk, hogy a baráti beszélgetés, az önfeledt játék — jó...

Mert: j, mint... Jó. A világ legegyszerűbb szava. Olyannyira az, hogy még a nyelv ismerete sem kell hozzá. Lám, az ember megszületvén, minden tudás és tapasztalat nélkül tud választani a jó és a rossz között. A kisgyerekre rámosolyognak, s ő tudja, hogy ez jó. Valaki összehúzza a szemét, s a világra éppen most érkezett emberke azonnal megérti: ez nem jó.

Így lehetett ez a világ kezdetén is. Az emberiség gyermekkorában a legfejlettebb élőlény megízlelte a vizet, a gyümölcsöket, a tiszta levegőt, az égbolt magasságát, és úgy találta, hogy az jó. Így fogadta el jónak a baráti szót, s a közös örömöt adó közös játékot. És felismerte egyik legfontosabb feladatát is: megőrizni és továbbörökíteni az egészséges élet szeretetét.

Csakhogy ez a gyerek ma már felnőtt. Ám jönnek újabb gyerekek. Az ő tisztük, hogy ne felejtsék el az efféle szavakat, hogy: j, mint... Jaj, játék, jó.

ÉN SEJTEK, TE SEJTESZ, Ő SEJT...

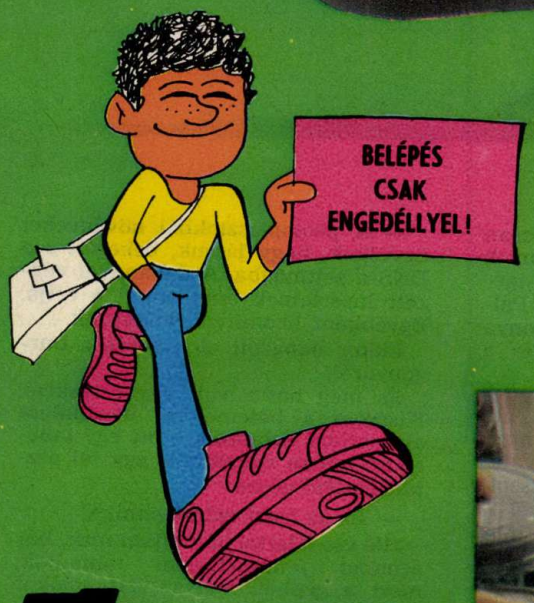

Egy kölyökképű, szőke fiatalembertől megtudtam, hogy a csőgubanc az orrom előtt félautomatikus, ami abból is nyilvánvaló, hogy a reakció foszfát-diészteres. Mert az automata, az foszfit alapon megy... Elhatároztam, hogy ennek a végére járok:

— Ez a sok cső micsoda?

— Az, ott hátul egy vízmegkötő. A kobaltvegyület az, ami színes benne. A vegyületeket elmondjam?

— Ne nagyon...

— Tehát: ezek a mosófolyadékok és a kapcsolóágens...

Amíg magyarázott, fél szemmel az óráját figyelte, és időről időre felkapott egyet a keze ügyében levő orvosi fecskendőkből, hogy „beadjon

BELÉPÉS CSAK ENGEDÉLLYEL!

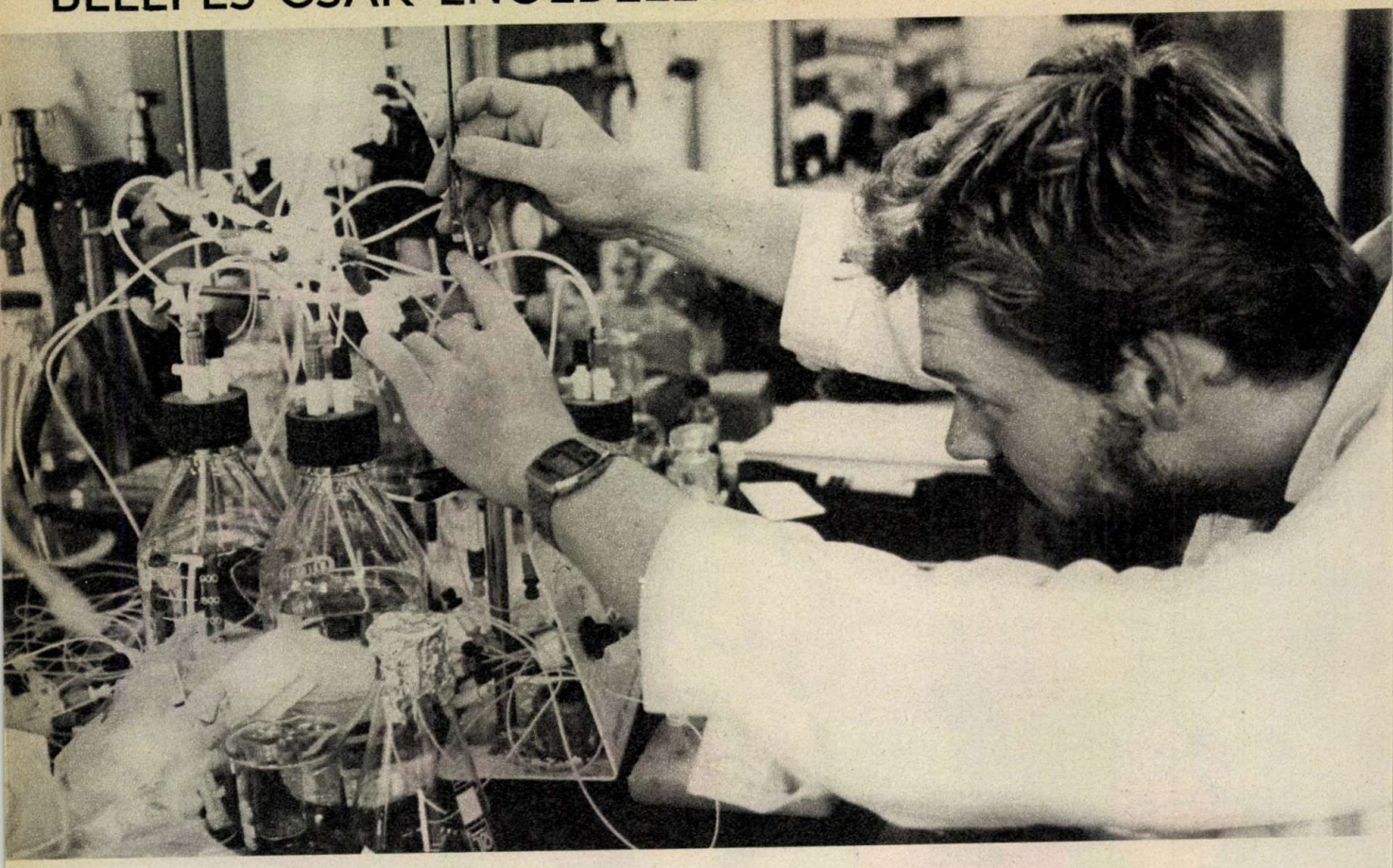

egy injekciót" a szerkezetnek. Ideje volt valami szakszerűt kérdeznem:

— Most mit csinálsz?

— Beadom az előkészített, aktivált bázisokat.

A válasz szabatos. Magamban kibontottam, és kétségbeesetten lengetni kezdtem a fehér zászlót. Közben ügyeltem, hogy arckifejezésem udvarias figyelemről tanúskodjék, amíg záporoznak az olyan szavak, hogy „diklóretános mosás", meg „detitrilezés", vagyis — a gyengébbek kedvéért — a védőcsoport eltávolítása valamilyen (ezt a szót nem értettem) hidrogénről.

— És mi a célja az egésznek?

— Ez — mutatott egy kicsike üvegcsőben egy vékonyka, sárgás folyadékrétegre —, ami ebben van.

Hogy mi volt benne, azt minden újságolvasó tudhatja. Csak néhány hete röpítették világgá a hírt a lapok, hogy a Magyar Tudományos Akadémia Szegedi Biológiai Központjában sikerült előállítani egy minden eddiginél lényegesen hosszabb DNS-t. Ami akkora tudományos szenzáció, hogy ha ezzel foglalkozó kutató lennék, már meg is pukkadtam volna az irigységtől.

A DNS-ről tudni való, hogy az az örökítő anyag, az az óriás molekula, amely minden élőlény tulajdonságait meghatározza. Olyasmi, mint a számítógépnél a program. Előállításának titkát a legkisebb sejt is ismeri: legalábbis a saját „programját" akárhányszor átmásolja. Az ember azon mesterkedik, hogy tudatosan „bele tudjon nyúlni" más élőlények „programjába", hogy azt a saját igényei szerint megváltoztathassa. Például azt elérje, hogy a burgonya jobban ellenálljon a fagynak és a betegségnek.

A példa nem légből kapott. Egy fehér köpenyes hölgytől hallottam, aki éppen azzal volt elfoglalva, hogy friss dohányleveleket aprított valamilyen folyadékba. Ez nem látszott túl bonyolult tudományos műveletnek, úgyhogy megkérdeztem tőle, miért csinálja. Vágytam egy kis sikerélményre az iménti beszélgetés után.

— Protoplasztokat állítok elő — állította határozottan.

A szemem kigúvadt, a szívem elfacsarodott. De már nem volt visszaút:

— Mi az a protoplaszt?

— Olyan sejt, amelyről eltávolítottuk a sejthártyát. Ezzel lehetővé válik, hogy kívülről genetikus anyagot, DNS-t vigyünk bele.

Kezdtem kapiskálni. A hölgy csak látszólag aprít, valójában hámoz. Sejteket. Mivel a sejtek „héja" útjában lenne a bevitt DNS-nek. Csakhogy a hámozás késsel kissé komplikált lenne, ezért végzik folyadékkal. A levelet csak azért kell fölvagdosni, hogy a folyadék hozzáférjen a sejtekhez.

— Azt is tudják előre, hogyan fognak megváltozni a dohány tulajdonságai?

— A protoplasztokból növényeket nevelünk, hogy lássuk, bekerült-e a DNS a sejtmagba. A dohánnyal végzett kísérletnek csak ennyi a célja. Egyébként krumlival dolgozunk.

Ekkor hangzott el a példa a burgonyáról.

És még hátra volt egy attrakció. Kísérőm a hétemeletes üvegpalota alagsorába kalauzolt, s ott egy laboratóriumban rámutatott egy fél asztalt betöltő gépre:

— Ez az igazi csúcstechnika!

Illő csodálattal bámultam meg, bár azonnal fenntartásaim támadtak, mert a gépből, melyen kapcsolókat és mutatókat láttam, csövek és huzalok kígyóztak elő. Egy magas fiatalember, aki jóindulattal szemlélte érdeklődésemet, a mutatókról és kapcsolókról egy állványon árválkodó, tízcentis, vacak kis üvegcsőre irányította a figyelmemet:

— Ez a lényege! Cserélni lehet benne a szűrőket, és ennek megfelelően egy-egy fajta fehérje kiszűrésére alkalmas.

Óvakodtam attól, hogy kérdést tegyek fel.

Felfedező utunk végén, kísérőm irodájában végre csupa ismerős tárgy vett körül: íróasztal, telefon, kávéscsésze, hamutartó. Forrai Tamás, a Szegedi Biológiai Központ tudományos titkára kész volt arra, hogy felvilágosítást adjon, ha netán valami még nem világos.

— Mit nem láttunk?

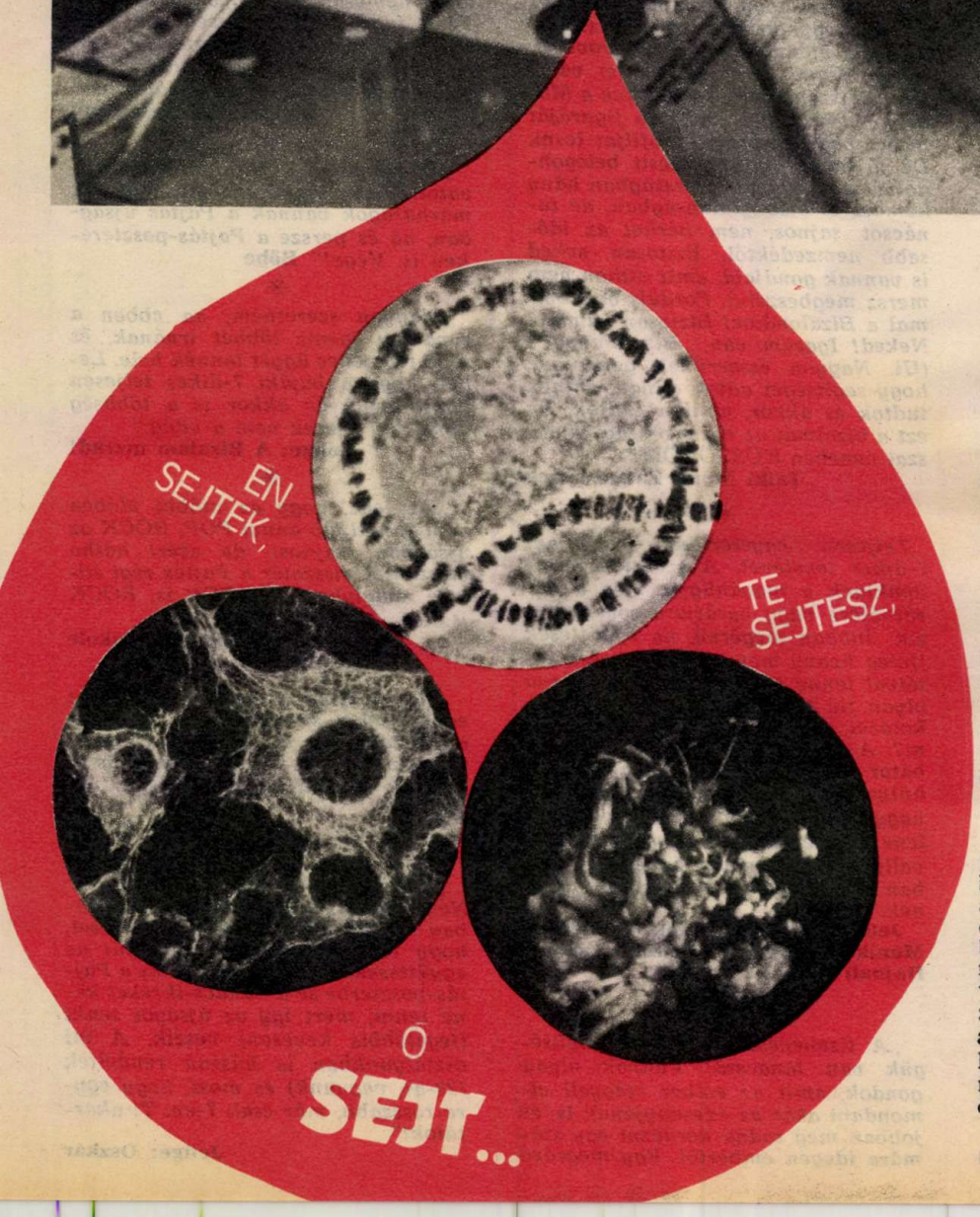

— Mi most a Genetikai Intézetben jártunk. A Szegedi Biológiai Központnak ezenkívül még négy intézete van. Itt, az épületben a biofizikai, a biokémiai és a növényélettani, Budapesten pedig az enzimológiai. Az intézményben négyszázhetvenöten dolgoznak. Ebből száznyolcvanhárom kutató. Ők munkacsoportokat alkotnak. Sok közöttük a fiatal.

— Pedig ide nehéz lehet bekerülni. Ugye?

— Tivaly tizenkét helyre csak hat jelentkezőnk volt. Nem bekerülni nehéz, hanem itt megmaradni. Senkit nem tanácsolnak el, de...

— Még az épületben járva említetted, hogy te is kutató voltát négy évig. Az eredeti végzettséged biológus...

— Igen. A Szegedi Biológiai Központot azzal a céllal hozták létre, hogy bizonyos biológiai kutatásokban az ország felzárkózzék a nemzetközi élmezőnyhöz. Ez sikerült. Itt az ember magától is hamar belátja, hogy nem lesz Nobel-díjas. Én szívesen végzem ezt a titkári, főként szervező munkát, örömöm telik benne, és az intézményhez is ragaszkodom. Nálunk egy tudományos kutatónak a nemzetközi szint a mérce. Amit nem elérni, hanem meghaladni kell.

Nádasi Tibor
Fotó: Tóth András

VÁLASZOK A BAJÁKI FIÚNAK

BIZALOM

„Tisztelt Szerkesztőség! Olvastam a Pajtás 87/23-as számában az „Egy bajáki 7-dikes" című részt, és nagyon sokáig gondolkodtam, de nem tudtam rájönni, hogy lehet valaki ennyire önző. Ezért írtam levelet a számomra még ismeretlen hetedikeshez.

Kedves bajáki hetedikes! Ha nem tetszik, ne olvasd ezt a rovatot. Ha meg unalmasnak találod a Pajtást, hát ne vedd meg. Arra nem gondolsz, hogy másnak szüksége lehet erre a rovatra? Szerintem neked csak feltűnési viszketegséged van. Te is úgy akarsz járni, mint nemrégiben „Andy"? Azt akarod, hogy heteken keresztül csak kizárólag rólad szóljon a rovat? Most lehet, hogy csak úgy félvállról kezeled ezt az ügyet, de majd egyszer, ha te is olyan helyzetbe kerülsz, mint azok, akik írnak, majd ha nem lesz barátod, neked is jólesne, ha megpróbálnának segíteni. Nem hiszem, hogy nem voltál vagy nem leszel szerelmes!"

Szöllősi Györgyi, Dunaharaszti

✳

„Annyiban egyetértek vele, hogy az újságban átlagosan kevés olyan oldal van, ami együttesekről szól. De véleményem szerint ez nemcsak úgy oldható meg, ha a Bizalommal rovatot eltüntetik."

Jelige: Bizalommal

✳

„Szerintünk egyáltalán nem fölösleges a rovat. Az lenne inkább unalmas, ha csupa együttesek kerülnének be helyette. Amikor a Pajtás megjelenik, állandóan a Bizalommal rovatot keressük benne."

Tudjuk, hogy mi a jobb jeligére, ózdi 7-dikesek

✳

„Annak a fiúnak biztos, hogy nincs szíve, mert akkor nem írna ilyeneket. Ez az érzéketlen, beképzelt majom, hogy írhat ilyen szavakat? Írd meg ennek a gyereknek a címét, lenne hozzá egy-két szavunk. Szerintünk nem az együttesek a fontosak!"

Gáspár Anikó, Kapási Tímea, Mészáros Mónika, Decs

✳

„Nagy felháborodással olvastuk ennek az undok bajákinak a levelét. De egy dologban mi is egyetértünk vele. Nálunk is mindenki zúgolódik a ramaty poszterek miatt. Ezért szeretnénk, ha a Pajtás poszterba nem olyan sose hallott, sose látott manusokat raknának bele. Hanem híres popsztárokat, színészeket, Sandra, C. C. Catch. Europe stb. Szeretnénk, ha ez a rovat maradna, de az újságban több pophír, pop-pletyka lenne olvasható."

Éci — Dészi és Syvi

„Csak annak nincs szüksége erre a rovatra, akinek minden sikerül az életben, és azoknak, akik azt hiszik, hogy a világon csak együttesek vannak."

Jelige nélkül

✳

„Szerintem nem hülyeség a rovat, de jobb lenne, ha mindenkinek levélben válaszolnának, és ezt a rovatot együttes-képekre használnák fel!!"

Kecskemétről

✳

„Kedves bajáki 7-dikes! Lehet, hogy Te unod, hogy mások különböző magánügyekkel, bizalommal fordulnak valakihez. Lehet, hogy Te még nem voltál szerelmes és nem tudod, mi az, hogy bizonytalanság, és mi az, hogy tartozni valakihez. Annak, aki igénybe veszi ezt a rovatot, létfontosságú lehet a bizalom válasza. Elhiszem, hogy jobb lenne a Modern Talking két szívtipró figuráját nézni, vagy Bon Jovi profilját lesni. De jó lenne, ha egy kicsit belegondolnál abba, hogy az országban hány kamasz él bizonytalanságban, de tanácsot sajnos, nem kérhet az idősebb nemzedéktől. Biztosan neked is vannak gondjaid, amit otthon nem mersz megbeszélni. Fordulj bizalommal a Bizalomhoz! Biztosan válaszol Neked! Igazam van, „Bizalommal"? (Ui. Nagyon ésszerűnek gondolom, hogy segítséget adtok annak, akinek tudtok és akkor, amikor tudtok. Én ezt a bizalmat az egész ország kamaszai nevében KÖSZÖNÖM!"

Talki Móni, Zalaegerszeg

✳

„„Teljesen egyetértünk a bajáki 7-dikes levelével. A szerelem mindenkinek a magánügye, még a barátnőjére vagy barátjára sem tartozik. Jobban megérné, ha együttesek (főleg heavy metal), és énekesek fotóival lenne tele a lap. Minek járna olyan fiú lánnyal, aki nem tud csókolózni, nem mer a lányokhoz szólni? A lányok szeretik a rátermett, bátor fiúkat. És hogy két lapot ilyen hülyeségekre áldoznak fel, az egy nagy marhaság. A rovatot meg kellene szüntetni, mert úgyse mindenki vallja be a szerelmi ügyeit, és jobban örülnénk egy jó Pokolgép képnek."

Jelige: Rocker szívek (Munkácsi Mónika, Diószegi Zsuzsi, Lakatos Hajnal)

✳

„A tízenéveseknek igenis szükségük van tanácsra! Vannak olyan gondok, amit az ember szégyell elmondani akár az édesanyjának is, és jobban meg tudná kérdezni egy számára idegen embertől. Egy megrázó szakítás tanács nélkül talán még megrázóbb. Hiszen saját bőrömön tapasztaltam, hogy 12-15 éveseknek olyan magányos — de talán nem is az, csak úgy érzi — az élete. Megfordult a fejemben az, hogy hátha nem is írta ezt senki, csak maguk, hogy megtudják, fontos-e vagy sem egy oldalnyi tanács a kamaszoknak? De előfordulhat, hogy tényleg volt valaki, aki írta. Így hát írok neki is.

Kedves bajáki 7-dikes! Ahogy leveledből kivettem, te inkább törődsz a zenével. A zene engem is érdekel, de nekem, egy 12 éves lánynak, igenis vannak problémáim, több ismeretlen társammal együtt. Ne csak magadra gondolj! Képzeld el, hogy vannak ebben a Pajtásban olyan rovatok, amelyek egyáltalán nem érdekelnek. De elfogadom, mert tudom, hogy nemcsak én vagyok a világon. Te is fogadd el! Hülyeség volt ez a levél, de ha neked megérte, jól van. Képzeld, engem nagyon ÉRDEKELNEK ezek a levelek, és a válaszok."

Jelige: Ellenvélemény

✳

„Én is unom a Bizalom című rovatot. Meg a legjobban azt, hogy tök marhaságok vannak a Pajtás újságban, na és persze a Pajtás-posztereken is. Vége!" **Böbe**

✳

„Nagyon szeretném, ha ebben a rovatban igenis többet írnának, és több tizenéves ügyét tennék bele. Lehet, hogy a bajáki 7-dikes teljesen poprajongó, de akkor is a többség dönt, egy gyerek nem a világ."

Jelige: A Bizalom marad!

✳

„Az igaz, hogy az utóbbi időben nem fordul elő annyi POP, ROCK az újságban (sajnos), de azért hátha mostantól visszatér a Pajtás régi stílusa, amelyben volt POP is, ROCK is."

Lövei Zsanett, Miskolc

✳

„Nem minden ember csak az együtteseket szereti. Én is szeretem a popzenét, de engem ez a rovat is nagyon érdekel. Az én szüleim is el szokták olvasni, és szerintük is nagyon jó."

H. M., Ibrány

✳

„Sziasztok? Csókolom? Jó napot? Nem tudom, hogyan köszönjek. Abban egyetértek a bajáki 7-dikessel, hogy többet kellene foglalkozni az együttesekkel, énekesekkel. És a Pajtás-poszterbe se a Lukács-ikreket kéne tenni, mert így az újságot senki (legalábbis kevesen) veszik. A mi osztályunkban is húszan rendeltek (28-an vagyunk) és most, hogy egyre rosszabb, már csak 7-en. Ti akartátok!"

Jelige: Oszkár

IAL

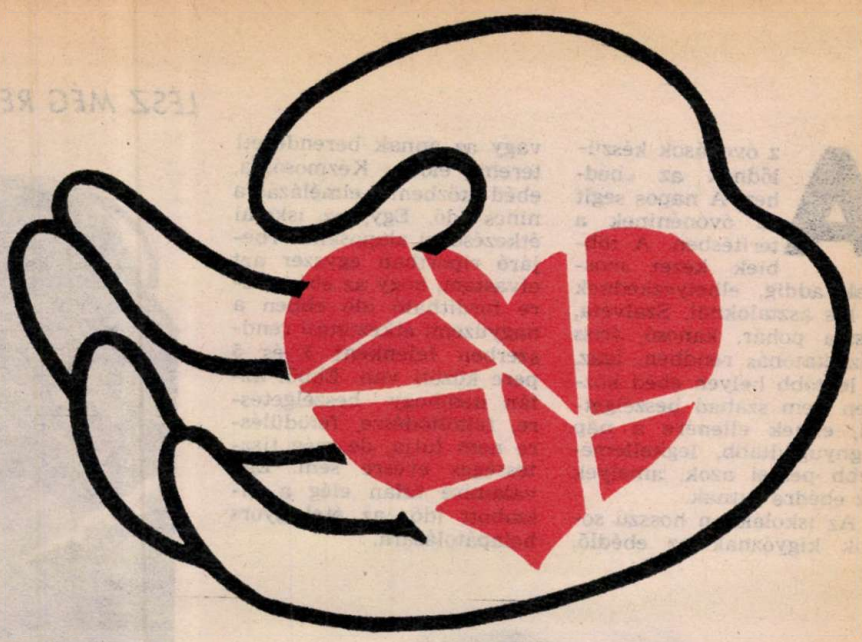

„Ez olyan gyerek lehet, aki még nem próbálkozott szeretni valakit. Biztos, hogy őt se szerette senki. Szerintem ez az újság így jó, ahogy van, de lehetne benne több megemlékezés a nagyobb eseményekről (pl. NOSZF, Ápr. 4.) és együttesek kis képei."

Lipka Dorottya és Cicája

*

„Fontos a rovat, kérem, hagyják meg a Pajtásban. És hogy annak a bajáki fiúnak is legyen valami öröme benne, tegyenek bele egy-két együttest is."

Jelige: Egy komáromi lány

*

„Szerintem nagy bátorság kellett, hogy ezt a levelet megírja. Egyáltalán nincs igaza, mert ezekről a dolgokról kell beszélni. Különben is mással kivel beszélném meg? Talán a szüleimmel? Pont velük! Nem tudom, mások hogy vannak vele, de én ezekről nem beszélek nekik."

Név és cím

„Szerintem is jó ötlet, hogy szüntessék meg a rovatot. Lehetne helyette pályaválasztással kapcsolatos dolgokat beletenni."

Majoros Zita, Leninváros

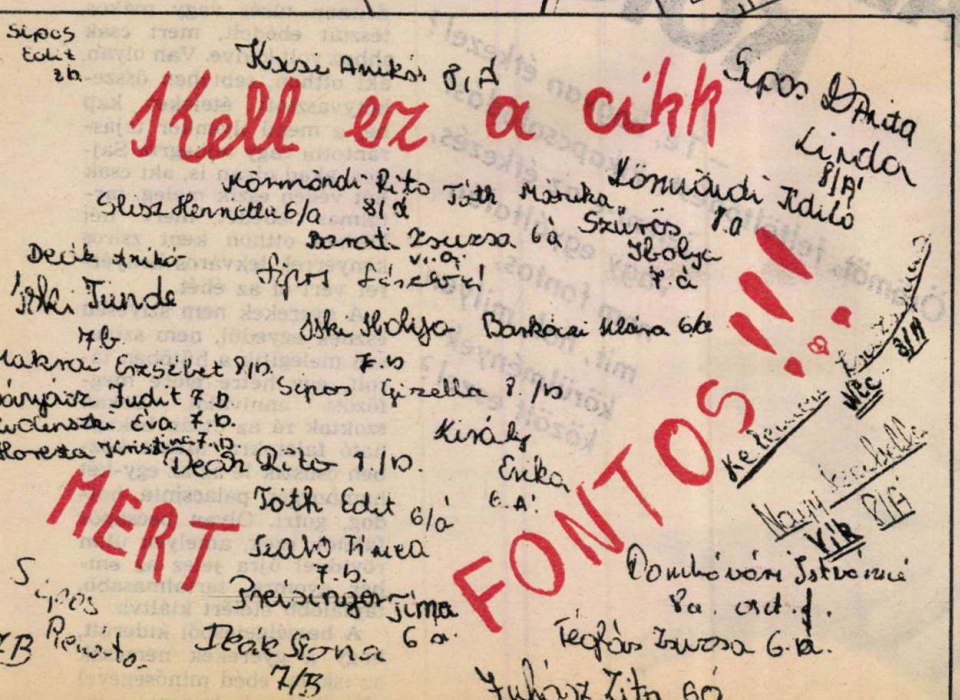

„Ha pop-rock együtteseket akar látni, akkor vegye meg magának a Világ Ifjúságát, vagy más olyan újságot, ahol talál magának megfelelő kedvenceket. És jobb lenne, ha nem a szája, hanem az agya járna!"

Pelyhe Bernadett, Szerencs

*

„Ha nem tetszik ez a rovat, akkor ne vedd meg a Pajtást! Majd pont a te ízlésed szerint fogjuk választani, mi legyen a Pajtásban!' Na, ne!!"

Láda Gabriella, Miskolc

*

„Kihez forduljunk, ha nem hozzád, ki hallgat meg, kinek öntsünk életet, ami belőlünk megmarad? Szüleink nem segítenek (nem érnek rá, nem is érdekli őket). Döntsük el magunk? Hogyan, miként?"

Jelige: Kihez, ha nem hozzád?

*

„Kedves Bizalmasom! Ugye nem haragszol a megszólításért? Nem tudom, hány éves vagy (vagytok), de azért tegezlek, mert... — jaj, hát ezt meg sem tudom magyarázni — szóval te megérted a velem egykorúakat. Még nem írtam neked, de már 4 — vagy csak 3? — éve veszem a Pajtást a suliban. Bizonyára, ha hozzád fordulnék kérdéseimmel, segítenél. De mivel én anyuval beszélem meg, ezért nem írtam még neked, nincs szükségem rád. Uram fia, micsoda butaságokat írok! Hiszen szükségem van rád! Hiszen van, amikor végleg megnyugszom, mert olvasom, hogy másnak is izzad a tenyere és nem én vagyok az egyetlen, aki nem tudja, mit válaszoljon a fiúknak... A bajáki fiúról szólva: szerintem neki van a legnagyobb szüksége rád, csak még magának sem meri bevallani."

Skultéti Renáta, Székesfehérvár

Várjuk leveleiteket. Címünk: Budapest Jászai Mari tér 5. 1397. A borítékra írjatok feladót vagy jeligét és azt: Bizalommal.

FUTÁS AZ ASZTAL KÖRÜL

– Te, hogyan étkezel? Örömöt, feltöltődést, kikapcsolódást jelent-e az étkezés, vagy egyáltalán nem fontos, mit, hol, milyen körülmények között eszel?

Az óvodások készülődnek az ebédhez. A napos segít az óvónéninek a terítésben. A többiek kezet mosnak addig, elhelyezkednek a kis asztaloknál. Szalvéta, tiszta pohár, kancsó, friss víz, katonás rendben. Igaz, a legtöbb helyen ebéd közben nem szabad beszélgetni, ennek ellenére a nap legnyugodtabb, legkellemesebb percei azok, amelyek az ebédre jutnak.

Az iskolákban hosszú sorok kígyóznak az ebédlő, vagy az annak berendezett terem előtt. Kézmosásra, ebéd közbeni elmélázásra nincs idő. Egy, az iskolai étkezéseket alaposan körbejáró riportban egyszer azt olvastam, hogy az ebédelésre fordítható idő ebben a nagyüzemi étkeztetési rendszerben fejenként 3 és 5 perc között van. Ebből aztán nemhogy beszélgetésre, feltöltődésre, felüdülésre nem futja, de még tisztességes evésre sem. Egy valamire talán elég a kiszabott idő: az étel gyors belapátolására...

TÉNYEK I.

Felső tagozatosokat kérdeztem tapasztalataikról, az ebédről és az ebédelésről. Van, aki hetente befizet egy közeli, olcsó étterembe, önkiszolgálóba. Néhányan az újdonsült szabadságérzettel visszaélnek, s nem ételre, hanem mindenféle egyébre fordítják a szüleiktől kapott pénzt. Beszélgető partnereim között akadt, aki bevallotta, volt hét, amikor szinte mindennap túrós vagy mákos tésztát ebédelt, mert csak ahhoz volt kedve. Van olyan, aki otthon, sebtében összekotyvasztott ételeket kap be, a menü ilyenkor tojásrántotta vagy tejbegríz. Sajnos, akad olyan is, aki csak hét végén eszik meleg, tartalmas ebédet, mert hét közben otthon kent zsíros kenyérrel, lekváros kenyérrel veri el az éhét.

A gyerekek nem szívesen esznek egyedül, nem szívesen melegítik a hűtőben tárolt, egy hétre előre megfőzött ennivalót. Sokan szoktak rá az utcán bekapható falatokra. Menet közben csúszik le az az egy-két hamburger, palacsinta, hotdog, gofri. Olyan becsapós falatok ezek, amelyek után röviddel újra jelez az ember gyomra, tartalmasabb, táplálóbb ételért kiáltva.

A beszélgetésből kiderült, hogy a gyerekek nemcsak az iskolai ebéd minőségével elégedetlenek, hanem az is-

HÁT EZ MI?

kolai étkeztetés körülményeivel is. Ha az ebédről esik szó, sokan a több tésztát, a jó rántott szeleteket, sült húsokat, a süteményféléket, gyümölcsöt hiányolják az iskolai ebédből. A legtöbben mégis arról panaszkodnak, hogy az iskolában gusztustalan étkészletből, alumínium evőeszközzel, büdös műanyag poharakból, piszkos, agyonlötykölt asztaloknál kell irtózatos gyorsasággal eltüntetni az ételt.

Azt hiszem, magam sem szívesen álldogálnék a soromra várva, korgó gyomorral a zsúfolt iskolai folyosón, a tülekedő tömegben. Magam sem enném meg szívesen a kihűlt ételt. Nem szívesen ülnék agyonmaszatolt asztalnál, agyonsúrolt, gusztustalan evőeszközök társaságában, és nem szívesen egyensúlyoznék kopott alumíniumtálcámmal a szűkös ebédlőben. Meg az ivólevet sem innám meg szívesen, mert az iskolai poharak egy része műanyag, kívül még kopott és fertőtlenítőszagú is.

TÉNYEK II.

Dr. Ferenczy Györgyöt, a volt Gyermekélelmezési, ma Junior Vendéglátóipari Vállalat igazgatóját kérdezem:

— Tudnak-e az áldatlan helyzetről?

— Olyannyira tudunk, hogy mostanában készült el a tálalásról egy videofilmünk és egy tanácsadó füzetünk. Ezek a segédeszközök arra jók, hogy az iskolákban jól elsajátíthassák a konyhán, az ebédlőben dolgozók az alapvető tudnivalókat. Vállalatunk ugyanis megfőzi az ebédet, kiszállítja, a többi az iskolák dolga... A különböző „ebédeltető helyeken" dől el, mi, hogyan kerül az asztalra... Sokszor a legjobb, a legínycsiklandóbb ételt is tönkretehetik, ha hidegen tálalják, ha az étkezés feltételei kulturálatlanok. Az iskolák maguk szerzik be például a tányérokat, poharakat, és sok helyen bizony nem a legszebb készletek kerülnek a gyerekek asztalára... Az iskolai étkezőhelyek valóban elviselhetetlenül zsúfoltak, van olyan iskola, ahol a 80 férőhelyes ebédlőben 500 gyerek étkezik. A tempót ezek után már nem nehéz elképzelni...

— Ez már elég ok lenne arra, hogy a legtöbb felső tagozatos „kiszálljon" az iskolai étkezésből. Mivel magyarázza, hogy a felsősök mégis többet panaszkodnak az ebéd minőségére is, mint a kisebbek?

— A körülményeken kívül azzal, hogy a gyerekek többségének fogalma sincs arról, melyek azok a nagy tápértékű ételek, amelyekre egy fejlődő szervezetnek szüksége van. Hiába adunk mi például zöldfőzeléket, vagy csirkét, ha ő petrezselymes krumplira, rántott húsra, tésztafélére vágyik, azt enné meg a hét minden napján. Az otthoni étkezési szokások sem segítenek nekünk abban, hogy megszerettessük az egészséges és magas tápértékű ételeket... Ezért van az, hogy az uzsonnára adott szardíniás kenyeret megtaláljuk szétdobálva az étkezdében, annak környékén, a zsíros kenyérből viszont mindenki repetázni akar. A csirke sem közkedvelt, pedig igen magas fehérjetartalma miatt kifejezetten kívánatos lenne a fogyasztása. Amikor aztán már önállóan közlekedik a gyerek, otthon is elkezdi mondogatni, hogy vacak az iskolai kaja, és kierőszakolja, hogy „magánzó lehessen". Pénzt kap a szüleitől, aztán valahol, menet közben bekap valamit... Ez az ebédje.

— A gyermekélelmezési vállalat évekkel ezelőtt újszerű édességeket adott az ebéd mellé. Igen népszerű volt a karottka, a kandírozott sárgarépa. A gyerekek megszerették az ebéd mellé tálalt ivóleveket... Most mindezekből mi kerül az asztalra?

— Sajnos, minket is szorít a pénzhiány. Az ivólé kivételével minden főétkezést kiegészítő fogásról, süteményről, gyümölcsről, édességről le kellett mondanunk. Mi 21 Ft-ból gazdálkodjuk ki egy gyerek ebédjét és uzsonnáját. Nagyon jó lenne, ha a szülők kissé feljavítanák az iskolában kapott ebédet, ha kerülne az uzsonnacsomagba gyümölcs mindennap.

VÁGYAK

Jó lenne... Jó lenne, ha a tények ismeretében te magad segítenél magadon. Például, hogy ebédelésed nyugalmáról magad gondoskodnál, ha otthon, vagy valamilyen étteremben étkezel. Ha otthon ebédelsz, teríts meg szépen magadnak, ráérősen étkezz. Ha önkiszolgálóban, étteremben eszel, hagyj időt az étkezésre... A komótosan megevett ételnek még az íze is más, mint a bekapkodottnak.

Aki az iskolában ebédel, keressen és találjon egy olyan időpontot, amikor kényelmesen rákészülhet az étkezésre. Jó lenne, ha segítenél a családban kialakítani a közös reggelizés, vagy vacsorázás szokását. Megterítenél, előkészítenéd a kellékeket. Azt hiszem, jobb a hangulat ott, ahol egyszer egy nap körülülik az asztalt a család tagjai. Ilyenkor lehet beszélgetni, mesélni, hiszen az ember társas lény...

Jó lenne... ha az étkezés „szertartássá" válna, alkalom lenne arra, hogy figyelmességgel és gondoskodással vegyük körül egymást.

T. Puskás Ildikó

Egy felnőtt embernek lehet foglalkozása, szakmája, mestersége, hivatása. A négyféle meghatározás alig-alig különbözik látszólag egymástól. Mégis, azt hiszem, boldogok és szerencsések azok az emberek, akiknek hivatásuk, szenvedélyük, boldog játékuk az a munka, amelyet végeznek

AZ EL NEM KÜLDÖTT

Hivatásának élő ember *dr. Rumi Ferenc* III. kerületi körzeti gyerekorvos is. Hatvanöt évesen, meganynyi tapasztalattal, alapos emberismerettel megáldva, fáradhatatlanul gyógyítja a körzetébe tartozó gyerekeket, figyelemmel kíséri egészséges fejlődésüket.

— Jóval túl a nyugdíjkorhatáron, kórházi orvosi múlt után — körzete örömére és megelégedésére — ma is dolgozik. Nagyon sokan azt képzelik, hogy a gyerekorvos munkája csak a rendelőben eltöltött időből és a betegekhez történő kijárásból áll. Pedig a gyerekorvos az egészséges gyerekeket is rendszeresen vizsgálja, bölcsődékben, óvodákban, iskolákban is szükség van a munkájára.

— Ettől változatos a munkánk. Az a szép, hogy a mi gyógyító tevékenységünk révén kevesebb gyerek kerül kórházba. Azt hiszem, a mai felfokozott életvitel mellett nagyon sok fontos dolgot tud tanácsolni az orvos a szülőknek és a gyerekeknek. Abban segítünk, hogy valaki a tizenéves kora elmúltával is egészségesnek tudhassa magát. Nekem például erős meggyőződésem, hogy a lakótelepi gyerekeknek igen fontos figyelniük a mozgásra, a levegőzésre. A mozgásszegény életmód igen sok betegség forrása lehet. Sajnos, az a tapasztalatom a saját körzetemben, hogy a gyerekek és szüleik még az Óbudát körülvevő hegyeket sem ismerik. Nem mennek el sétálni, kirándulni.

A lakóterületen, ahol rendelek, sokszor mindezeket inkább a szülőkkel kell megértetnem. Nincs olyan gyerek, aki ne menne szívesen, ha viszik a szülei, ha fogják a kezét, ha együtt lehet a családdal. Sajnos, a szülők többsége elfoglalt, túlhajszolt. Az anyák jóval elfoglaltabbak, mint az kívánatos lenne. Nem véletlen, hogy az alig pár napos gyerekek szüleinek is azt szoktam tanácsolni, legyenek sokat levegőn gyerekeikkel, minél előbb tanítsák meg őket a ter-

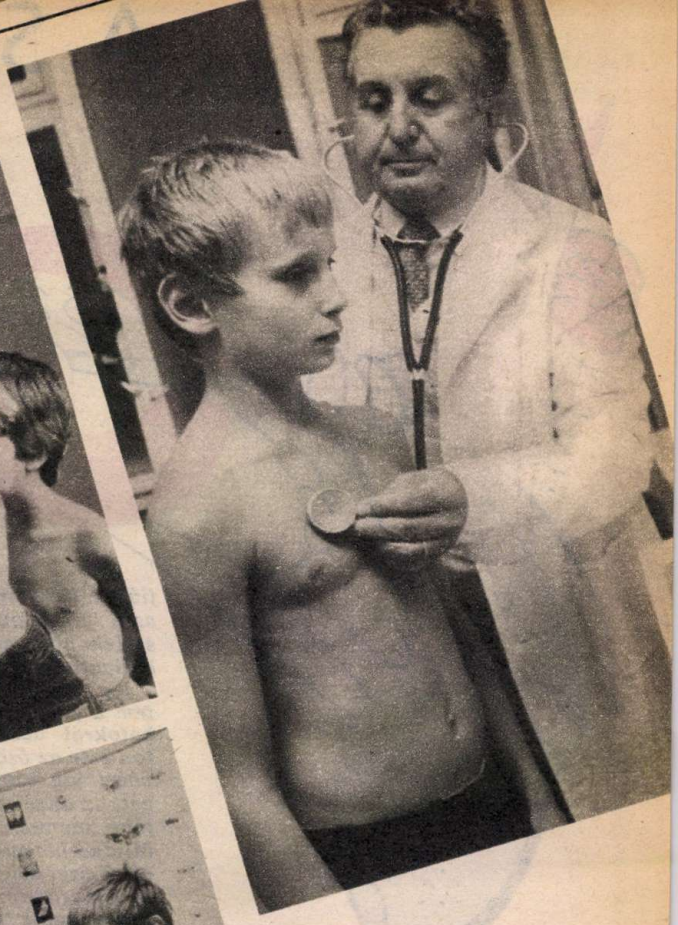

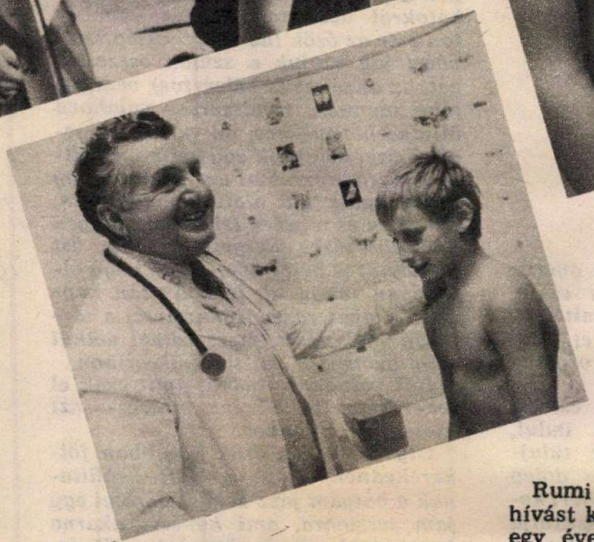

mészetjárásra, minél többet meséljenek nekik, minél többet beszélgessenek velük.

— Ön nem csupán a betegségeket orvosolja, hanem az életmódbeli és az egészségügyi szokásokat is alakítja egy-egy családban. A régi háziorvosok feladatát is átvállalja a jó körzeti orvos?

— Nekem ma is a legnagyobb dicséret, ha valaki a háziorvosának tart. A háziorvos valóban jótékonyan szólhat bele a család szokásainak alakításába. Nekem nagyon fontos az is, hogy a beteg bizalmat érezzen irántam. A gyerekorvos munkája azért is nehéz, mert nemcsak a gyerekkel, hanem a szülővel is szót kell értenie. Szerencsére a legtöbb esetben ez sem okoz gondot. Olyannyira nem, hogy vannak olyan egykori páciensem, akik szülőként is engem választottak orvosuknak.

— Önnek nemcsak arra jut a figyelméből, hogy az éppen soron levő gyerekbetegséget, náthát meggyógyítsa. Olykor éppen ön hívja fel a szülő vagy az iskola figyelmét arra, miért is nem teljesít jól egy gyerek. Olykor azt látom, hogy olyasmire is odafigyel, aminek észrevételéhez a szakmai tudáson kívül szeretet is kell. Egy rendelésén szóvá tette, hogy az önhöz hozott kislány „nyúzott". Máskor megállapítja, hogy kis páciense megint nőtt, hízott, fogyott, egyszóval jól fejlődik. Magam is tudok olyan gyerekekről, akik tizennégy éves koruk elmúltával szívesebben tartoznának továbbra is az ön körzetébe.

— Én sem érzem szerencsésnek ezt a „korhatárosdit". A gyerekek gyógyítása tizennégy éves kortól már nem a mi feladatunk. Ebben a korban kerül más iskolába, változnak meg a tanárai, osztálytársai, s a belső és külső bizonytalanságot még az is tetézi, hogy minden fizikai vagy akár lelki bajával új orvoshoz kerül. Éppen ebben az életkorban nyílik meg nehezen az ismeretlen felnőttek számára. Ekkor valóban nagy adomány lenne az ismerős orvos, aki viszont őt is kívül-belül ismeri.

— Ön gyerekszerető és így hivatásszerető ember, akin nem látszik sem a hatvanöt év, sem a fáradságos orvosi szolgálat. Mégis nem érzi sokszor azt, hogy elfáradt?

— Néha valóban elfáradok, de ez csak rövid időre szól. Hétvégeken felkerekedek, ebben a gyerekeim, az unokáim is követnek, és egy jó gyaloglással felfrissítem magam. Azt hiszem, az én életreceptemet az is igazolja, hogy a saját, ma már felnőtt gyerekeim is igyekeznek sokat menni, sokat beszélgetni, együtt lenni gyerekeikkel.

Rumi doktor egy hideg téli napon hívást kapott egy családtól. A tizenegy éves kis beteg hányásos rosszullétre panaszkodott. Láza nem volt. Délután az édesanyja rémülten telefonált a rendelőbe, hogy a gyerek lázas, és minden folyadékot kihány. A doktor megvizsgálta a kislányt, meghatározta a ritmust, hogyan, milyen időközönként kapjon táplálékot. A kislány estére nagyon rosszul lett. Felmerült, hogy kórházba kell szállítani. A doktor újra megjelent. Pontos tanácsokat adott, gondosan újra megvizsgálta a gyereket. Az édesanyát arra kérte, két óra múlva — este tízkor — újra tudósítsa őt a beteg állapotáról. Éjjel fél tizenegykor a lakás ajtaján csöngettek. Rumi doktor állt az ajtóban, mert mint mondta, nem lett volna nyugodt az éjszakája, ha még egyszer nem nézi meg kis betegét.

A kislány néhány nap múlva lábadozott, nem kellett kórházba mennie. Amikor két nap múlva végre felkelhetett, az íróasztalnál egy virágot rajzolt a doktornak. Aztán elkezdődtek a rohanós iskolai napok, és a rajzot elfelejtette elküldeni.

— T. P. I. —

A SZOMBATI ORGIÁK

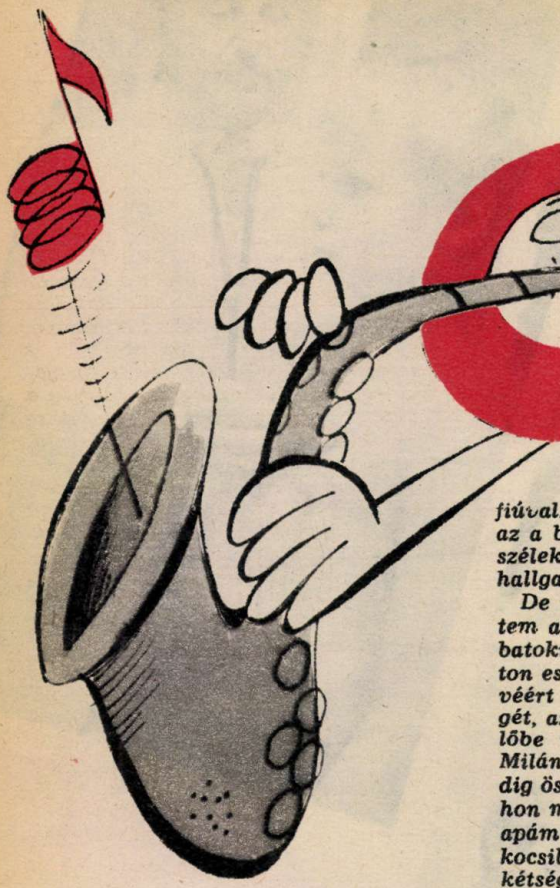

A papa azt se szereti, ha a gyerekei esténként elmennek, de ez is azért van, mert apám inkognitóban kotlós. Ő se szívesen megy el este. Kivétel a szombat, mely az orgiáknak van fenntartva.

Ha hét közben a bátyám este a jazziskolába vagy koncerte indul, apám elkíséri; Mauriziónak tulajdonképpen nincs ellenére a dolog (végül is kényelmes, ha az embert kocsin viszik, hozzák), csak bosszantja a papa kedvencének szerepe, „mindig a papával, percig se nélküle", ezért aztán sűrű veszekedések közepette távoznak és jönnek haza: azaz, apám veszekszik, Maurizio pedig passzív ellenállásba vonul, ami apát az őrületbe kergeti.

Nővérem viszont marxista gyűlésekre tart, ha esténként elmegy, és Dario tombolva kíséri el, megy érte és hozza haza, s a leányzó hasonlóképpen tombolva, csapkodva tér nyugovóra, közölve, hogy ez így nem mehet tovább. Mégis, azt hiszem, dühöngés közben nagyon jól szórakoznak, mint az a galambpár, amelyikből hol az egyik repül, hol a másik. Bruna alighanem tiltakozna a hasonlat ellen, szerencsére göze sincs róla, Paolóval (amolyan első szerelme volt) sose veszekedtek, viszont nagyon megunták egymást. Darióval két éve csapkod, és hajtogatja, hogy ez így nem mehet tovább, de jaj annak, aki egy rossz szót szól Darióról. És minél többet civakodnak, annál jobban ragaszkodnak egymáshoz.

Én is szeretnék így civakodni egy fiúval. Komoly dolgokon persze. Csak az a baj, hogy olyan vontatottan beszélek, hogy nincs az a fiú, aki végighallgatna. Antonio végképp nem.

De ez más tészta. Folyton elvesztem a fonalat, mint anyám. A szombatokról beszéltem. Tehát szombaton este az ősök (az egyszerűség kedvéért így hívjuk a szülők összességét, az anyákat is beleértve) vendéglőbe mennek, rendszerint valahová Milánó környékére, mi, gyerekek pedig összecsődülünk egy helyre, és otthon maradunk. Ami azt jelenti, hogy apám egész idő alatt, vendéglőben, kocsiban és minden lehetséges helyen kétségbeesésbe kergeti a többi őst (anyámat is beleértve) azzal, hogy állandóan tűkön ül, levegő után kapkod, a lábát rázza, tönkreteszi a társaság emésztését, mert szünet nélkül azon gyötrődik, mi történik otthon.

Hát valóban minden, amit csak el lehet képzelni. Kivéve, amire — azt hiszem — ő gondol.

Olykor, ha az ősök korábban fölkerekednek, vacsora előtt beállítanak a bátyám jazz-zenész barátai egy jam sessionra, ami koncert akarna lenni, csak rögtönzött, s ha jól értem, mindenki azt játszik, ami neki tetszik. (...)

A hangszerek távozása után hatan maradunk: mi hárman testvérek és ők hárman testvérek (Dario, Tessa és Antonio). Mi, lányok, főzünk, terítünk, leszedjük az asztalt, elmossuk a tányérokat, a fiúk pedig tanácsokat adnak, hogyan főzzünk, terítsünk, szedjük le az asztalt és mosogassuk el a tányérokat. Úgyhogy egész idő alatt civakodunk: félig viccesen, félig komolyan. Időnként kitör a sztrájk, táblákkal, tüntetésekkel, szakszervezeti követelésekkel, aztán minden marad a régiben.

Utána Dario és Bruna letelepszenek a dívány sarkába, s kéz a kézben magánveszekedésbe fognak, melynek tárgya: „alapkérdések" avagy „ideológiai jellegű nézetkülönbségek". Időnként megfeledkeznek róla, hogy különböző nézeteket vallanak, s úgy bámulják egymást, mintha ők volnának az egyetlen fiú és egyetlen lány a földkerekségen, sutyorognak, nevetgélnek, s ha igazán vidámak, még verekszenek is.

Maurizio és Tessa, akiknek nincsenek ideológiai nézetkülönbségeik, állandóan verekszenek. Helyesebben, Tessa üti-veri Mauriziót, aki összekulcsolt kezével védi a fejét, s kínai verseket szaval. Például: Jenben a fű jade-fényű, jaj a fejem. Mint a selyem olyan fénylő, au, au, a fülem, Szép eperfák vannak Csinben, ez csiklandoz. Hajlonganak zöldes színben, hagyd abba, te szerencsétlen.

— Kiskorában is ilyen volt — jegyzi meg Dario, s a húgára néz. — Antonióval ki se látszottak a ragtapaszból.

— Hát te? — érdeklődik Bruna.

— Én a gipszből — vallja be Dario bűnbánóan.

Dario olyan ártatlannak látszik, mint a ma született bárány. Pedig ki nyomta meg először a gyógyszerész csengőjét azon a nevezetes éjjelen? Kérdezzétek csak meg tőle. És kinek jutott eszébe, hogy mosószert öntsön a Német villájának úszómedencéjébe? Kérdezzétek csak meg tőle, a ma született báránykától!

A családi legendából az derül ki, hogy épp ő, a legnagyobb, a tökéletes csépelte a másik kettőt. Antonio, a legkisebb, a bútorok mögé bújt, s onnan kiabálta ki: — Majd meglátjátok, mit csinálok veletek, csak legyek három évvel idősebb! — Ezt hajtogatta négyéves korában, hatéves korában, tízéves korában: „majd három év múlva". Kicsit dühös, amikor erről mesélnek. Pedig ez volt az első, amitől rokonszenvesnek találtam: elképzeltem, amint egy sarokban rejtőzik, kicsike, fekete, és nagyon dühös, és üres fenyegetőzéseket ordibál. Ha neurotikus vagyok miatta (fogalma sincs róla, de gyakran idegbajt kapok tőle), akkor mindig így képzelem magam elé, és megtörténik, hogy el is múlik. Szerettem volna ismerni, amikor kicsi volt. Vagy talán mégse. Ha mindig ismertem volna, mint a többi San Mamete-i fiút, akkor talán nem habarodtam volna bele. De tizenkét éves voltam, amikor odajött, és hopp-hopp, már bele is habarodtam. Anyám is tizenegy éves korában volt először szerelmes egy osztálytársába, Bandiralinak hívták, és raccsolt, másra nem is emlékszik belőle.

Részletek Brunella Gasperini: Mi és ők című könyvéből

Fordította: Székely Éva

Visszatérve Antonióhoz, nem hiszem, hogy gyerekkora óta sokat változott volna, de Tessa se. Mesélik egyszer kiskorukban Antonio véletlenül orrba vágta Tessát, de úgy, hogy eleredt a vére, erre Tessa mérgében beleharapott Antonio fejébe, mint Dante poklában Ugolino grófi, közben dőlt a vér az orrából, de Antonio arcát is elöntötte a vér, pont olyan volt, mint a pokol megfelelő bugyrában Ruggeri érsek. Az anyjuk (csak főnöknek emlegetjük kivételes szervezőképessége miatt) ilyen szorult helyzetekben sosé ijedt meg; éles rikoltozással a gyerekeire vetette magát, és kiosztott néhány pofont: ártatlan vagy bűnös, nem számított, az volt a nézete, hogy csak időt spórol meg, ha mindet elveri. Most is így vélekedik. (...)

Ott tartottam, hogy Tessa üti-veri Mauriziót, aki verset szaval.

— Védekezz! — buzdítja Antonio, férfiúi szolidaritásból. — Ne hagyd, hogy egy nő megverjen! Üsd-vágd, nem apád, tépd szét, hadd lássa, micsoda férfi vagy!

— Nem akármilyen férfi vagyok — közli Maurizio az ütések alatt nyögve. — Bodhisattva vagyok!

A bodhisattvák, ha jól értem, olyan buddhisták, akik már elérték a nirvánát vagy mit. Az egyik, vécépapírra írt poémában, mely közkézen forog, ez olvasható például:

Eljutni a Nirvánába de kéne,
És ez talán nincs is nagyon kizárva.
Néni-bácsi tőlem akkor de félne,
A bolondok házába is bezárna.

Ez talán nyújt némi fogalmat arról, hogy mi is az a bodhisattva. (...)

Egyébként látnivalóan remekül szórakoznak. Ők. Tessa meg Maurizio a verekedéssel, Bruna meg Dario az ideológiai nézetkülönbségeikkel. Azt hiszem, minden szórakoztató, ha két ember igazán szereti egymást.

Közben Antonio meg én csak szerencsétlenkedünk; egy kicsit lemezeket hallgatunk, pol-beat dalokat, Joao Gilbertót, Francoise Hardyt, Sztravinszkijt, Debussyt — demokrácia van —, de nem mintha sokat lemezeznénk. Milánóban még az is nehezen sikerül, hogy együtt hallgassuk kedvenc lemezeinket. Két lemez közt nyökögünk valamit, ami egyikünket se érdekel, és jobban hasonlítunk Pugacsovra meg Giovannára, mint valaha. Én vagyok a mamutmacska, Antonio meg kíváncsian és bosszankodva jár körül. Mindig így van, ha Milánóban találkozunk. Nyakkendőt visel, zakót, zárt cipőt, és nekem nincs mit mondanom neki. Antonio ez egyáltalán? Ugyanaz a fiú, akivel csillagokat számoltam a stégen, kavicsot gyűjtöttem a folyóparton, szedret meg páfrányt szedtem a tó túlsó partján? Ugyanaz, aki tvisztelni tanított a manzárdszobában, az ösvényeken robogózott velem, egy szeptemberi estén meg vele sírt a csónak orrában, hogy vége a nyárnak? Az a fiú talán csak San Mametében létezik. De az is lehet, hogy nem is létezett soha, én találtam ki, talán mindent én találtam ki, semmi se igazi, néha ilyen fura gondolataim támadnak, San Mamete nincs, a padlásszobám sincs, se a tó, a stég, se a visszhang öböl, én találtam ki magamnak az egészet, tudom, hogy hülyeség, de néha rám jön, s egészen belebetegszem, mintha egyedül volnék egy kútban, nincs hely a világban, ahová mehetnék, nyarak se várnak rám többé, és sehol senki, akit szeretnék, minden szétesik, eltorzul, ha ránézek, rettenetes; „Bolond vagyok, mondom magamnak ilyenkor, bolond vagyok", nem mintha nagy vigasz volna bolondnak lenni. És még hagyján, ha ez a nemlétkrízis éjszaka tör ki, akkor álomba sírhatom magam, de amikor emberek közt jön rám, hát az iszonyú. Antonio előtt meg aztán végleg nem sírhatok. Vagy álljak elébe, hogy: kérlek szépen, most igazán létezel, vagy csak én találtalak ki? Ugyanaz vagy, akit nyaranta látok, vagy valaki más? Netán egyáltalán nem létezel? Isten tudja, mit tenne. Nevetnem kell, ha elképzelem a dolgot.

— Mit nevetsz? — érdeklődik.

— Huh — mondom.

Ha sírnék, azt kérdezné: „Miért sírsz?"

És én azt felelném: „Huh."

Párbeszédeink nagyjából így zajlanak le.

A végén, hogy valóságosabbnak érezzem magam, fogok egy újságot és belemerülök, amire Antonio közli:

— Na, szia, moziba megyek — vagy fog egy másik újságot, és ő is olvas.

A többiek négyen közben tovább verekszenek és ideologizálnak.

Így találnak ránk az ősök, amikor hazaérnek. Az anyák nevetnek. Az apák megkönnyebbülten, ámde kicsit csalódottan sóhajtanak föl.

— Micsoda ütődöttek — jegyzi meg apám. — Én az ő korukban ...

— A mai fiatalok nem tudnak élni — jegyzi meg a Fiskális.

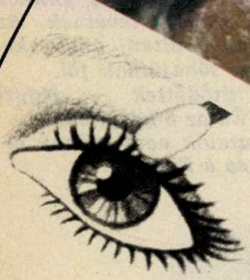

SZÉPSÉG-TAPASZOK

Nem tudom, megfigyeltétek-e, hogy a testápolási, kozmetikai tanácsok szinte kizárólag a felnőttekhez és főként arról szólnak, hogy miképpen lehet visszafiatalítani a hajat, az alakot és főleg az arcbőrt. Ugyanakkor egy, a fiataloknak szóló olasz ifjúsági magazinban azt olvastam, hogy a jó tartásról, az ápolt arcról és a természetes szépségű hajról fiatal korban nem a drága kozmetikus, hanem a gondos ember jut az eszünkbe.

Az ébresztőóra csörgése valószínűleg a legszörnyűbb zaj. De nem lustálkodhatsz addig, hogy ne maradjon időd arra, hogy „feltöltsd" magad. Mozgasd meg kezedet, lábadat! Puhányoknak az is megjárja, ha az ágyon keresztbefekve előbb jobbra, majd balra dőlve megérintik a talajt. Zuhanyozás után legyen a törülközővel meg hetőleg érdes törülközővel át, szárítsd meg dörzsölődj magad. Vegyél tiszta fehérneműt! Sajnos, reggel valahogy az idő, ám ez nem lehet ok arra, hogy ne reggelizz. Egy pohár langyos tej kevéske mézzel mindenképpen szükséges. Ha szereted a gyümölcsjoghurtot, az is ajánlható. (Mediterrán országokban, azt mondják: legjobb gyümölcslével kezdeni a napot.) És persze, ne felejtsd a fogmosást! Nem siethetsz annyira, hogy ne jusson eszedbe, minél inkább hanyagolod a fogkefét, annál közelebb kerülsz a fogorvos fúrójához.

Nyilván nem mindegy, hogy milyen ruhát viselsz, vagyis hogy ügyelsz-e az öltözködésre. És persze arra, hogy amit kiválasztottál, a testtartásodtól is függ. Az egyenes hát, a kihúzott derék megtanulható, begyakorolható! Az orvosok szerint a késői hát- és derékfájdalmak a tizenéves korban elhanyagolt testtartással kezdődnek! Az erre vonatkozó tanácsok szerint, aki az iskolapadban ül, ne támassza meg a hátát. Helytelen a görnyedezzen, lábtartás is, mert ha szokássá válik, keresztbe rakott a vérkeringést terheli. Az egyik cikkben azt olvastam, hogy minden tükörnél jobban ellenőrizheti a rossz tartását az ember, ha megfigyeli: milyen görnyedten, leejtett vállakkal utaznak az emberek az autóbuszon, villamoson. Állítólag a kezdeti ötperces gyakorlat naponta ismételve és hosszabbítva, természetes, jó szokássá válik.

Én úgy vettem észre, hogy amikor a lányok szépségápolásról beszélnek, az jobbára csak az arcápolásra vonatkozik. A szépség azonban több ennél. A tizenéveseknek szóló tanácsadásban például ezzel kapcsolatban részletesen szólnak a szappanról. A hiedelmekkel ellentétben arcmosáshoz nem ajánlatos erős illatú szappant használni, mert az érzékennyé teszi a bőrt, s ezáltal allergikus betegség is előfordulhat. A test más részére viszont nem ártalmas az erős illatú szappan. Azt tanácsolják, hogy használni a habfürdőt és módjával váltogatni kell az egyszerű, szappanos mosakodással.

Akinek zsíros a bőre, az tegyen a fürdővizébe egy kávéskanálnyi szódabikarbónát, és szappannal mossa le magát. Kellemetlen, ha valaki erősen izzad. Neki azt tanácsolják, hogy fürdés, illetve a zuhanyozás után olyan frottírtörülközővel dörzsöljék át a testüket, amelyre előzőleg enyhe illatú, olcsó kölnit cseppentettek, vagy fújtak. A legtöbb lány azt hiszi: elég, ha megveszi a tévében hirdetett „csodaszert" és máris olyan lesz az arcbőre, mint a manökené. A titok azonban az arcápolás rendszerességében rejlik. Már fiatal korban el lehet távolítani a pórusokba lerakódó szennyező anyagot. Erre különféle pakolást ajánlanak a kozmetikusok és a gyárak. Ezek azonban drágák, és nincs is még szükség rájuk. Egyik tinédzser-tanácsadó azt ajánlotta Olaszországban, hogy a felvert tojásfehérje simán az arcra kenve „kinyitja" a bőrt, és 15 perc után egyszerű mosakodással eltüntethető a szennyeződéssel együtt. Vigyázni kell azonban, hogy a tojás a szemhéjhoz ne érjen. Olcsó pakolásként ajánlják a joghurtot és a citromot. A paradicsomlé viszont világosítja az arcbőrt. Túlságosan folyékony arcpakolásnál azt ajánlják, hogy a réteg gézre kell tenni két masszát és azt kell az arcra helyezni. Száraz bőrűek mézből és tejszínhabból készíthetnek arcpakolást magunknak.

Érdekes cikket olvastam arról is, hogy miképpen segíthetnek magukon azok a lányok, akiknek pattanásos az arcbőrük. A következő képpen: hetente egyszer ecset segítségével rózsavagy mandulaolajjal be kell kenni a pattanásos arcot, majd a jól bevizezett és szappanozott ecsettel át kell dörzsölni. Ezután szappanos lemosás következhet. Igaz, az ősz és a tél nem a rövid haj időszaka, de mintha a divat ezt nem venné figyelembe: sok rövidre, fiúsra vágott frizurás lány jár az utcán. Ha úgy döntesz, hogy te is unod a hosszadalmasabb fésülködést, a több időt igénylő hajgondozást, olyan fodrászt keress, aki nemcsak az ollót tudja kezelni, hanem kitalálja az arcodhoz illő frizurát is. Általában azt tartják, hogy a finom és szabályosnak mondott archoz a hátul nem hosszabb tüskehaj illik. Ha nyírt, 4 cm-nél fiús frizurát választasz, ne essen túlzásba.

Figyelemre méltó tanács: mielőtt levágatnád a hajadat, nézd meg jól magad a tükörben úgy, hogy hátul összefogod a hajadat, csatokkal leszorítod, és ha így is elfogadod az arcodat, akkor menj arcodat, fodrászhoz. Tudnod kell, hogy a rövid hajviselet akkor szép, ha 4—5 hetente újraigazítják.

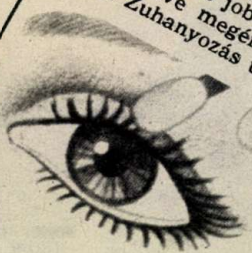

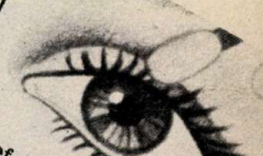

Király Júlianna
elsős gimnazista
fordította és válogatta
olasz tinilapokból

KÖZKÍVÁNATRA

Megszámolni sem tudjuk, hányan kérték már szerkesztőségünket, hogy közöljük az Europe együttes színes posztерét. Hát akkor, tessék! Közkívánatra!

A világ iskoláiba kukkant be sorozatunk.
Most egy különleges „tanintézetet"
mutatunk be az Egyesült Államokból.
Nyilván gondolatokat ébreszt majd benned az írás.
Gondolatokat, melyekre mi is kíváncsiak lennénk.
Vesd papírra őket, s küldd el szerkesztőségünknek!

MICSODA SULI!

El tudtok képzelni olyan iskolát, ahol nincs csengő, nincs osztályzás, nincsenek padok? Működhet egyáltalán iskola ezek nélkül a nélkülözhetetlennek tűnő kellékek nélkül?

Igen! A világon többfelé léteznek ilyen iskolák, amelyek lényegesen eltérnek a hagyományostól. „Nyitott", „szabad" vagy „alternatív" iskoláknak nevezik őket. Néhány ilyen iskolában jártam az Egyesült Államokban, ezek egyikéről szeretnék beszámolni nektek.

A „Graham and Parks" alternatív általános iskola egy kisváros nem túl barátságosnak tűnő, régi téglaépületében található. A kapun belépve megváltozik a hatás: kellemesek a színek, a folyosókon szőnyegek, barátságos beszélgetősarkok, a falat elborítják a növények és a gyerekek rajzai, festményei.

A legkülönösebb azonban az osztályterem! Inkább hasonlít egy klubszobára. Az alsósok szobáiban rengeteg a játék. Aki elfárad tanulás közben, az a tanító beleegyezésével félrevonulhat a játszó- vagy pihenősarokba, akár alhat is egy keveset.

A nagyok osztálytermei is eltérnek a szokásostól. Most egy ötödik-hatodik osztályba lépünk be: a gyerekek között szemmel láthatóan vannak kisebbek és nagyobbak. A csoport fele még csak ötödikes, a másik fele hatodikos. Jövőre a nagyok továbblépnek, az osztály fele megújul az új ötödikesekkel. Ebben az iskolában minden osztálynak ilyen az összetétele, mert úgy gondolják, hogy a gyerekek nemcsak a tanároktól tanulhatnak, hanem egymástól is. A vegyes életkorú csoport alkalmasabb az együttműködés, az egymással való törődés gyakorlására.

A tanár viszonylag keveset foglalkozik egyszerre az egész csoporttal, a gyerekek sokszor dolgoznak önállóan, egyedül vagy kisebb csoportokban. Így jobban figyelembe lehet venni az egyéni érdeklődést, egyénre lehet szabni a feladatokat.

Az osztályterem tele van polcokkal, szekrényekkel. Ezek zsúfolásig rakottak könyvekkel, térképekkel, kazettákkal, festékkel, gyurmával — mindazzal, ami szükséges az önálló munkához.

Az ajtótól balra egy kis főzősarok van; itt szoktak reggelente teát főzni. Az egyik sarokban, nagy kerek asztal körül néhány gyerek gyakorol egy fiatal „segédtanár" irányításával. Matematika foglalkozás van. Akiknek nincs szükségük speciális gyakorlásra, azok egyénileg oldanak meg feladatokat. Van, aki az ablaknál elhelyezett kis asztaloknál dolgozik, mások guggolnak, vagy a földön lévő matracokon hasalnak. Szabad mozogni, a másikhoz szólni. Aki lassúbb, több időt kap. Akik kész vannak, odamennek a tanárhoz, megbeszélik a megoldásokat. Valahogyan természetesnek tűnik, hogy kölcsönösen keresztnevén szólítják egymást — ez minden gyerekre és felnőttre vonatkozik az iskolában.

A terem másik végében található az a sarok, ahol az egész osztály (18-an vannak) össze szokott gyűlni, ha közös megbeszélés vagy magyarázat folyik. Itt a tábla, és az itt elhelyezett díványon és matracokon kényelmesen körbe lehet ülni. (A fotelek, szőnyegek, díványok többsége kiselejtezett otthoni bútorként került az iskolába.) Reggelente itt indul a nap, a gyerekek a tanárral megbeszélik a napi programot, megemlékeznek a év- és születésnapokról.

Ez azért is történhet így, mert csak a hetedik-nyolcadik osztályban tanítanak szaktanárok — addig egy osztálynak egy tanára van. Mivel minden osztály kicsit más ütemben, nem teljesen egyforma program szerint dolgozik, nincs értelme csengetéssel zavarni a munkájukat.

A megszokotthoz képest a szülők is másként vesznek részt ennek az iskolának az életében. A gyerekek eredményeiről nem az ellenőrzőbe írt jegyekből szereznek tudomást, mert az iskolában nincs osztályzás. Gyakran tartanak viszont a pedagógusok olyan összejövetelt, amelyen a szülőkkel és a gyerekekkel közösen beszélik meg az előrehaladás mértékét, a gyermek fejlődését. Félévkor és az év végén pedig részletes írásbeli értékelés születik.

Sűrűn előfordul, hogy azok a szülők, akik valamiben nagyon ügyesek, vagy valamiről különösen sokat tudnak, egy-egy délelőtt bemennek az iskolába, és foglalkozásokat tartanak. A szülők sok egyéb tevékenységben is részt vesznek: szakköröket vezetnek, segítenek az iskolaújság szerkesztésében, feladatokat vállalnak az iskola irányításában.

Bizonyára sok kérdés és gondolat merült fel bennetek ezzel az iskolával kapcsolatosan. Írjátok meg: ha át lehetne alakítani a ti iskolátokat, mit — és miért — vennétek át legszívesebben a „Graham and Parks" életéből?

Szokolszky Ágnes

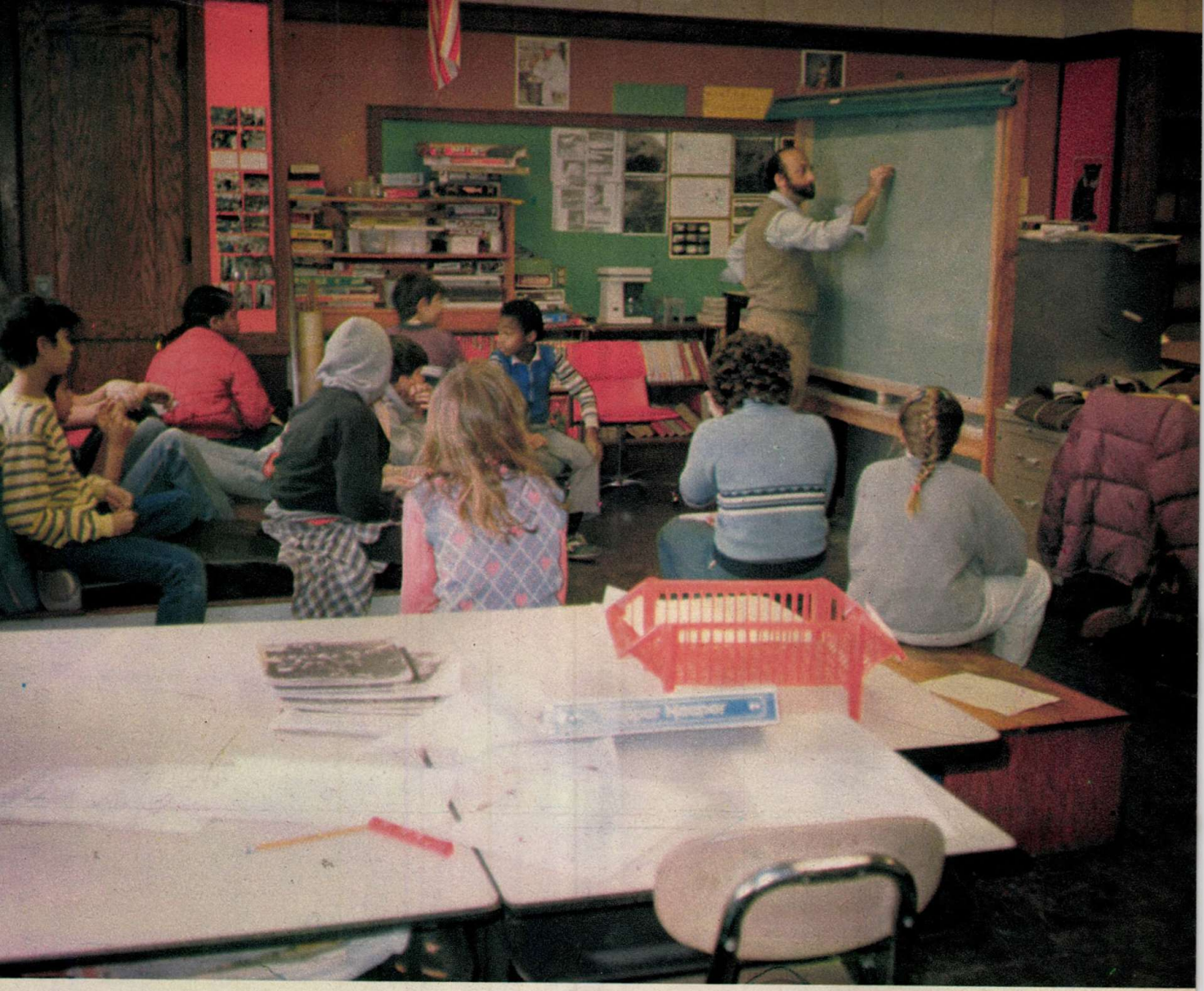

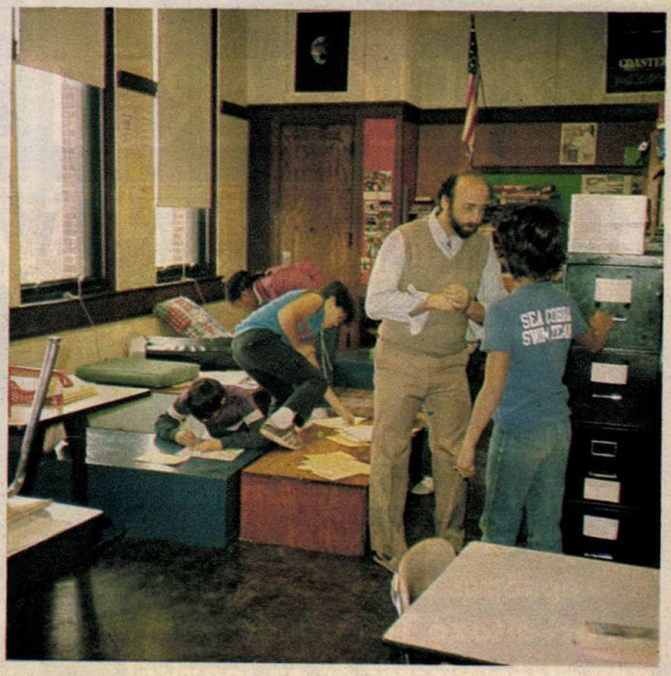

AZ ELCSERÉLT CÁREVICS

**Mese a gonosz varázslóról,
a nagyravágyó kulcsárnőről,
a félrevezetett cárról,
a szépséges cárkisasszonyról,
az átváltozó Tűzmadárról, meg,
egy álcárevicsről és az igaziról ...**

AZ ELCSERÉLT CÁREVICS

Színes, szinkronizált szovjet film, Osztrovszkij műve nyomán.

Rendezte:
Mihail Juzovszkij

A varázsló szerepében:
Oleg Tabakov

MOKÉP

1. Az ennivalóval megpakolt kézikocsi kirándulás alkalmával igen célszerűtlen. De, mint felvételünk tanúsítja: még az enni-innivalóval megpakolt turista is...

2. Félnapos séta esetén elég egy szem alma, egy szelet csoki, vagy egy szendvics. Hosszabb kirándulásra az erre legalkalmasabb ALUMINIUM ÉTELDOBOZBA kerüljön gyümölcs, két-három szelet kenyér, egy darab kolbász, szalonna vagy konzerv, csoki és szőlőcukor. Kevés kaja – sok kalória!

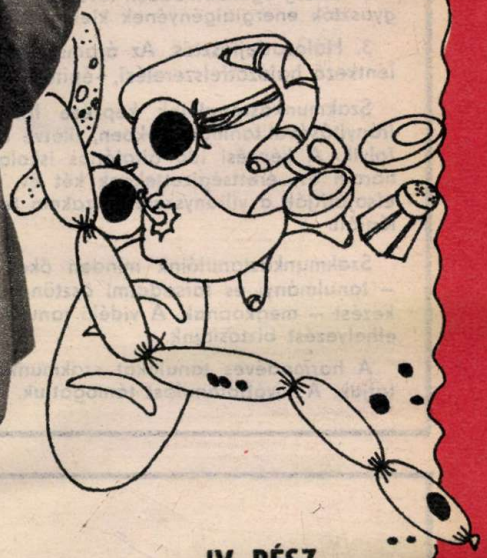

IV. RÉSZ

3. A szalonnát persze meg is lehet sütni (télen különösen jó a tűz mellett melegedni). Figyelem: tüzet rakni csak a kijelölt tűzrakóhelyen szabad! Ha ilyen nincs, akkor gyúlékony anyagoktól, szénakazaltól, fáktól, nádboglyától távol, kövekkel körülhatárolt tűzrakóhelyet kell kialakítani. Szeles időben még ez sem ajánlatos! A tüzelés befejezése után az izzó parazsat földdel, vízzel le kell önteni, és két száraz fadarabot kell a kioltott tűzhely fölé tenni!

4. Tehát: rőzsegyűjtés (ekkor kell levágnunk azt a kb. ujjnyi vastag ágat is, amelyből a nyársat faragjuk!). A száraz rőzse összegyűjtése után a máglya megépítése következik. Az alágyújtós lehet egy darab bezsírozott újságpapír, száraz fű vagy kóró. Efölé kerüljenek a vékony gallyak, majd a vastagabb ágak. Tankönyveket még végső elkeseredésünkben se tüzeljünk!

5. A bevagdalt szalonnát, a sütnivaló kolbászt és a gerezdekre vágott vöröshagymát húzzuk a nyársra, s ha már a vastagabb fadarabok is melegen izzanak, kezdődhet a „rablóhús" kisütése. Ha nincs kedved a nyárssal bíbelődni, a sütnivalót tekerd fóliába, és tett bele a tűzbe. Vigyázat: a félig sült étel elrontja a gyomrot! A felbontott, és a melegben megromlott konzerv szintén!

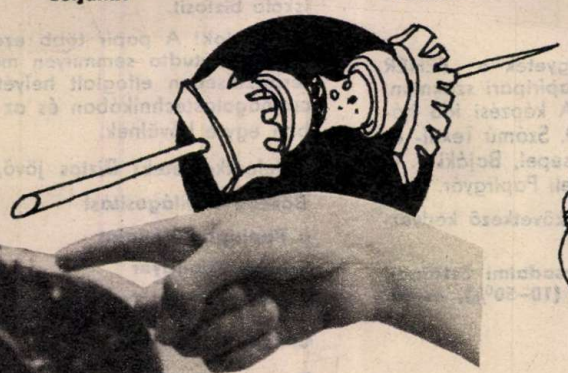

6. EMBEREK! NE LEGYUNK ÖSEMBEREK! A pihenő- és tűzrakóhelyet tisztán hagyjuk magunk után! Az utókor nem kíváncsi arra, hogy mi ott jártunk...

PÁLYAVÁLASZTÓ LÁNYOK, FIÚK!

A Budapesti Elektromos Művek az Ipari Minisztérium felügyelete alatt működő közüzemi vállalat. Felelős – ellátási területén belül – a villamosenergia-szolgáltatással kapcsolatos tevékenység végzéséért. Vállalatunk műszaki-gazdasági feladatait három, egymástól jól elkülöníthető tevékenységi csoportba sorolhatjuk.

1. A vállalat kezelésében levő hálózatok, épületek, gépek, berendezések üzemeltetése, a szükséges fenntartási és karbantartási munkák végzése.

2. Energiagazdálkodási tevékenység, ezen belül a fogyasztók energiaigényének kielégítése.

3. Hálózatfejlesztés. Az áramszolgáltatási területen jelentkező hálózatfelszerelési, -építési igény kielégítése.

Szakmunkástanulóink képzése főhivatású szakoktatók irányításával tanműhelyekben, illetve az üzemegységeknél folyik. A képzési idő általános iskolai végzettségűeknek három év, érettségizetteknek két év. A tanulóévek alatt elsajátítják a villanyszerelő szakma legfontosabb technológiáit.

Szakmunkástanulóink minden őket megillető juttatást – tanulmányi és társadalmi ösztöndíjat, munkaruhát, étkezést – megkapnak. A vidéki tanulók részére kollégiumi elhelyezést biztosítunk.

A harmadéves tanulókat szakmunkásbérben foglalkoztatjuk. A továbbtanulást támogatjuk.

Az iparágban dolgozók energia-árkedvezményben és egyéb juttatásokban részesülnek.

Az alábbi szakmákra várjuk jelentkezéseteket: villanyszerelő, műszerész, vízvezeték-szerelő, kőműves, festő-mázoló.

A továbbtanulási jelentkezési lapra írjátok rá, hogy a Budapesti Elektromos Művekhez jelentkeztek.

Minden érdeklődőt szeretettel vár a Budapesti Elektromos Művek oktatási központja.

Cím: Budapest VI., Weiner Leó u. 7. 1065. Tel.: 126-011.

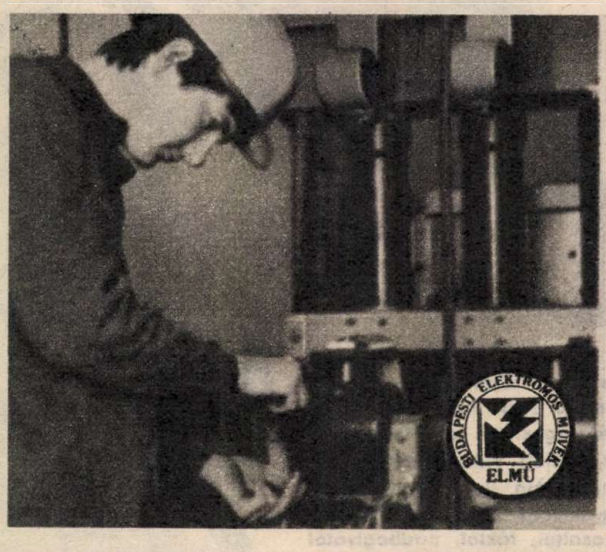

A mi szakmánk vár még rátok! Legyetek a „FEHÉR MÍVESSÉG" mesterei! Jelentkezzetek papíripari szakmunkástanulónak a Csepeli Papírgyárba! A képzési idő három év. Az elméleti oktatás helye az 50. Számú Textil- és Papíripari Szakmunkásképző Intézet (Csepel, Bajáki F. u. 27.). A gyakorlati oktatás helye a Csepeli Papírgyár.

A képzés ideje alatt tanulóinknak a következő kedvezményeket nyújtjuk:

- **a tanulmányi eredménytől függő társadalmi ösztöndíj (300–1000 Ft) + tanulmányi pótlék (10–50%), és tanulmányi ösztöndíj (50–900 Ft);**
- **térítésmentes ebéd;**
- **teljes tanfelszerelés és munkaruha;**
- **kollégiumi elhelyezés;**
- **minden tanévben egy teljes öltözet ruha;**
- **ingyenes kirándulás, üdülés;**
- **a tanulmányi eredménytől függően, minden sikeresen befejezett tanév végén 1000–2500 Ft jutalom;**
- **sportolási lehetőségek, uszoda és sportlétesítmények a gyár közelében;**
- **ifjúsági klub, könyvtár.**

A papíripari szakmai ismeretek középfokon is elsajátíthatók a Than Károly Vegyipari Szakközépiskolában (Budapest II., Lajos u. 1–3.). Az iskola a négyéves képzési idő elteltével középfokú szakmai végzettséget és érettségi bizonyítványt ad. A középiskolások a szakmunkástanulókkal azonos kedvezményben részesülnek.

Továbbtanulási lehetőséget a Könnyűipari Műszaki Főiskola biztosít.

Fiatalok! A papír több ezer év alatt nélkülözhetetlen lett, nem tudta semmilyen más anyag pótolni a kultúra terjesztésében elfoglalt helyét. Felhasználási területei a csomagolástechnikában és az egészségügyi felhasználásban egyre bővülnek.

Jelentkezzetek! Biztos jövő, jelentős kedvezmények!

Bővebb felvilágosítást
a Papíripari Vállalat
Csepeli Papírgyár
személyzeti osztálya ad.
Cím: Budapest XXI.,
Duna u. 42. 1751.
Telefon: 279-620/535, 301.

PAPÍRIPARI VÁLLALAT CSEPELI PAPÍRGYÁRA * 1923 *

„...FÁNAK NE MENJETEK!..."

„... egyetlen napon, szeptember 13-án hat gyerek szenvedett balesetet ..."

A fővárosban alig akad olyan utazó gyerek, felnőtt, aki még ne találkozott volna Nagy Endrével, a mesélő buszvezetővel. Akár Budára, akár Pestre kanyarodik kék csuklósával, mindig kedvvel mesél a város nevezetességeiről, a városéról, amelyről – úgy tűnik – vajmi keveset tudunk. A Gellért térnél például Szent Gellért legendáját idézi emlékezetünkbe, Újlak felé haladva a település múltjáról mesél, a Vízafogó utcánál szó esik a vízákról és a víza fogóiról.

Az utas, aki először utazik vele, furcsállja, hogy felszálláskor a figyelmes, művelt és derűs autóbuszvezető személy szerint neki köszön, hogy észreveszi a buszban álldogáló öregeket, kisgyerekeseket. Elszoktunk az egymásra figyeléstől, az apró figyelmességektől. Van, aki nemigen tud vele mit kezdeni... Állítólag, az utasok egy része nem veszi jó néven például, ha reggeli újságja olvasása közben vagy tompa közönyében valaki átbeszél a feje fölött. Kevesen merik és akarják viszonozni – legalább egy karlendítéssel – a jó napotot, a jó szavakat.

Nemrégiben újra vele utaztam. A Karinthy Frigyes úton betéve idézte a nagy író valamilyen velős mondását, s közben irányította a csúcsforgalomban járművét. Egy megállónál hancúrozó tinikre lett figyelmes, akik felözönlöttek széles jókedvvel a buszra. Búcsúzáskor egy népdal kezdő soraival figyelmeztette a gyerekeket: „Szélrül legeljetek, fának ne menjetek..."

Ha nem is ezzel, de valami hasonlóval, óva intő, féltő mozdulattal indítunk el benneteket nap mint nap, mi felnőttek. Ám, úgy tűnik, nem elég a figyelmeztetés, s nem varázserejű a szó. Mert egyetlen napon, szeptember 13-án hat gyerek szenvedett balesetet csak a fővárosban. Közlekedésbiztonsági szakember mondta el, hogy megszaporodott a gyerekeket érő balesetek száma a közutakon. A tapasztalat a legutóbbi időben az, hogy nem is mindig, sőt nem elsősorban a gyerekek a vétkesek, a balesetek okozói. A zsúfolt utakon türelmetlenek az autósok. A gyalogátkelőhelyeken is érdemes körültekintően átmenni.

Míg kicsi a gyerek, szülei a széltől is óvják. Fogják a kezét, vezetgetik, lépéseit is nagy gonddal követik. Aztán elérkezik a kor, mikor a gyerek – képletesen szólva is, meg valóságosan is – elengedi szülei kezét. S bár valóban mindenki előbb-utóbb eljut az önállósághoz, az élet apróbb-nagyobb dolgaiban azért ez nem jelentheti azt, hogy felelőtlenné váljon ki-ki önmagával szemben, csupán azért, mert már önálló.

Nemrégiben a Nők Lapjában jelent meg egy tizenéves kamasz naplója, aki a majdnem az életébe kerülő baleset után újra járni, beszélni tanul. Sorait olvasva, esetén gondolkozva, már a kérdés is felesleges: ki volt a hibás?

Reggelente, ha elindulsz, idézd fel magadban a népdalt: „Szélrül legeljetek, fának ne menjetek..."

(–TPI–)

PÁLYAVÁLASZTÓ FIATALOK!

A PAMUTTEXTILMŰVEK BUDAI GYÁRA az 1988—1989-es tanévre felvesz általános iskolát végzett lányokat fonó és szövő; fiúkat textilgépszerelő, lakatos, villanyszerelő, esztergályos szakmunkástanulónak.

A tanulmányi idő három év. Felvételi vizsga nincs!

Ösztöndíj: a tanulmányi ösztöndíj az eredménytől függően 500—960 Ft; a társadalmi ösztöndíj egységesen 500 Ft havonta + 100, 150, 200 Ft tanulmányi pótlék.

Juttatások:

— 5 Ft térítésért teljes ellátás (napi háromszori étkezés); — ingyenes kollégiumi elhelyezés; — iskolaköpenyt, füzetcsomagot, tankönyvet, munkaruhát térítésmentesen adunk; — évente kedvezményes vásárlás a gyár termékeiből; — a tanulók részére 50%-os utazási kedvezményt biztosítunk; — a harmadéves tanulókat teljesítménybérben foglalkoztatjuk.

A szakmunkásvizsga után jó kereseti lehetőség!

A lányokat 160 Ft-os térítés ellenében modern leányszállókon, a fiúkat gyári albérletben helyezzük el.

A továbbtanulásra szakirányú középiskolában lehetőséget biztosítunk.

PAMUTTEXTILMŰVEK BUDAPEST PATEX

PTM Központ
1. sz. Gyára,
személyzeti osztály,
Budapest, pf.: 43. 1502.
Telefon: 662-688.

PÁLYAVÁLASZTÓ FIATALOK!

A **BUDAPRINT** Kelenföldi Textilgyár korszerű gyárrészlegeibe — fonoda, szövöde, kötőüzem — az 1988—89-es tanévre felvesz általános iskolai végzettséggel rendelkező lányokat fonó, szövő, kötő; fiúkat ruházati és textilipari gépszerelő szakmunkástanulónak, 16 éves korig.

A tanulmányi idő három év. Felvételi vizsga nincs.

Ösztöndíj: 250—800 Ft/hó — a tanulmányi eredménytől és az évfolyamtól függően.

Juttatások:

— társadalmi alapösztöndíj 500 Ft/hó+150—250 Ft/hó (a tanulmányi eredménytől függően) tanulmányi pótlék a teljes tanulmányi időre;

— kollégiumi elhelyezés valamennyi vidéki tanulónak;

— iskolaköpenyt, munkaköpenyt, munkacipőt, tornafelszerelést, füzetcsomagot a gyár, tankönyvet az iskola térítésmentesen ad;

— egész évben kedvezményes textilvásárlás a vállalat termékeiből.

SZAKMUNKÁSVIZSGA UTÁN:

— a kereseti lehetőség 4000—6000 Ft/hó;

— leányotthonunkban a vidékiek elhelyezése havi 150 forintért;

— a továbbtanulást támogatjuk.

További részletes tájékoztatást adunk szóban vagy írásban. Az érdeklődők részére üzemlátogatást szervezünk.

BUDAPRINT BUDAPEST

Cím: **BUDAPRINT** Kelenföldi Textilgyár, személyzeti-oktatási osztály, Budapest XI., Budafoki út 111—113. 1117. T.: 868-955/191-es mellék.

FIATALOK, FIGYELEM!

A BUDAPRINT Magyar Pamutipar általános iskolát végző **lányokat fonó, szövő; fiúkat textilgépszerelő, géplakatos, villanyszerelő és csőszerelő** szakmunkástanulónak iskoláz be az 1988/89-es tanévre.

Felvételi vizsga nincs. Tanulóidő: 3 év.

Tanulmányi ösztöndíj: 50—750 Ft/hó a tanulmányi előmeneteltől függően. A III. évben szakmunkásbér: 2500—3500 Ft/hó.

Társadalmi ösztöndíj: tanulmányi szerződés alapján, a tanulmányi eredménytől függően: 500—750 Ft/hó.

Kollégiumi elhelyezést, teljes ellátást és egyéb juttatásokat biztosítunk tanulóink részére.

Kereseti lehetőség a szakmunkásvizsga után:
— lányoknak 5500—8500 Ft/hó;
— fiúknak 5200—6700 Ft/hó.

Jelentkezni lehet munkanapokon 7—15 óráig.

Levélre részletes tájékoztatást küldünk.

Címünk:
BUDAPRINT
Magyar Pamutipar,
személyzeti-oktatási osztály,
Budapest, Pamutgyár u. 2.
1046.
Telefon: 693-847 vagy
693-11/115-ös mellék.

„BUDAPRINT" BUDAPEST

LÁNYOK! FIÚK!

Gyertek az EGIS Gyógyszergyárba szakmát tanulni! A gyógyszergyártás a korszerű berendezések mellett a jól képzett, lelkiismeretesen dolgozó szakemberek munkáját is igényli. Általános iskolai végzettséggel várjuk jelentkezéseteket a következő szakmákra:

vegyianyaggyártó (erre a szakmára elsősorban fiúk jelentkezését várjuk), hegesztő, központifűtés- és csőhálózat-szerelő, gázvezeték- és készülékszerelő, vízvezetékszerelő, géplakatos, vegyigépszerelő, vas- és fémszerkezet-lakatos, villamosgép-szerelő, épületvillamossági szerelő, irányítástechnikai műszerész, műszergyártó és karbantartó (csak budapestiek jelentkezését várjuk), szobafestő-mázoló-tapétázó, kőműves-padlóburkoló, esztergályos, bútorasztalos.

A képzési idő 3 év, kollégiumot biztosítunk.
Érettségi bizonyítványt és szakmunkás-bizonyítványt egyszerre szerezhettek az **általános vegyész** szakmában.

A képzési idő 4 év, kollégiumot biztosítunk.

Az általános vegyész szakmában — tanulmányi eredménytől függően — lehetőség van a technikusi képesítés megszerzésére.

Juttatásaink a tanulmányi idő alatt:

- tanulmányi eredménytől függő ösztöndíj;
- átlag 500 Ft társadalmi ösztöndíj + ösztöndíjkiegészítés (a tanulmányi eredménytől függően);
- jutalomlehetőség;
- szociális juttatások (segély, ebéd, munkaruha stb.);
- üdülési és kulturális lehetőség.

Támogatjuk továbbtanulásotokat gimnáziumban, szakközépiskolában (nyelv-) vagy szakmai tanfolyamokon.

Pályakezdőinket 5 évig beilleszkedési programmal segítjük át a munkábalépés és az azt követő időszak nehézségein.

1987-ben a pályakezdő szakmunkások alapórabére 26,20 Ft volt.

A továbbtanulással kapcsolatos további részletekről tájékoztatást ad az EGIS Gyógyszergyár oktatási osztálya.

Címünk: Budapest X., Keresztúri út 30—38.

Levélcím: Bp. 10. Pf. 100. 1475.
Telefon: 836-702.

Jelentkezni lehet személyesen, levélben, vagy telefonon.

Ne feledjétek: vár az EGIS!

EGIS

Fejtörők

A SZIGET

Ha helyes sorrendbe rakod a felsorolt görög városállamok kezdőbetűit, akkor egy sziget nevét kapod. Egy szigetét, ahol a lexikon szerint „a korai rabszolgatartó társadalom már az i. e. második évezredben ismerte az ékírást, és építészetének, monumentális falfestészetének, vázafestészetének és kisplasztikájának emlékei maradtak ránk". Mi a sziget neve?

TITOK

Mit ábrázol a fotó?

Fejtések

A „DRÓTSZAMÁR" LEGÚJABB GYERMEKE

Divatba jöttek ezek az erős és masszív építésű gépek, melyeket főleg terepmenetre terveztek. **Találd ki, hogy melyik országban fejlesztették ki az első BMX-bringákat?**

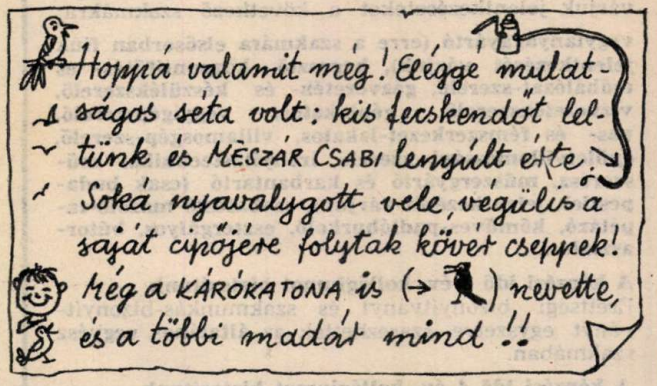

Kárörvendő, nevető madarak bújkálnak a szövegben, próbáld megkeresni őket! A szavak végének és elejének összevonásával, a szótagok egymás mellé helyezésével nyomozhatod ki, hogy milyen szárnyasok rejtőznek e néhány sorban.

NYERTESEK

A 87/21. számunk rejtvényeinek megfejtéséért jutalmat kapnak: Nagy Ádám, Budapest; Balogh Erzsébet, Nagynyárád; Bodnár Csilla, Geszteréd; Borsody József, Kerepestarcsa; Bódi Andrea, Bujak; Gazdag András, Szigetszentmikós; Horváth Attila, Kaposvár; Karsai Kamilla, Kiskunfélegyháza; Kovács András, Csurgó; Kőrösi Károly, Mezősas; Medgyes Szilvia, Szombathely; Molnár István, Tiszafüred; Nagy Eleonóra, Tar; Patkos Katalin, Mezőtúr; Polz Gábor, Rajka; Puskás Zoltán, Sarkad; Tátrai Emese, Nyíregyháza; Termeczky Ildikó, Győr; Zsámboki Orsolya, Sopron; Zsiga Tünde, Bábonymegyer.

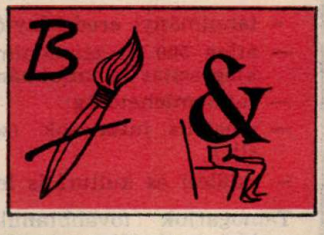

Két szót rejtettünk el a képrejtvényekben. **Melyek ezek?**

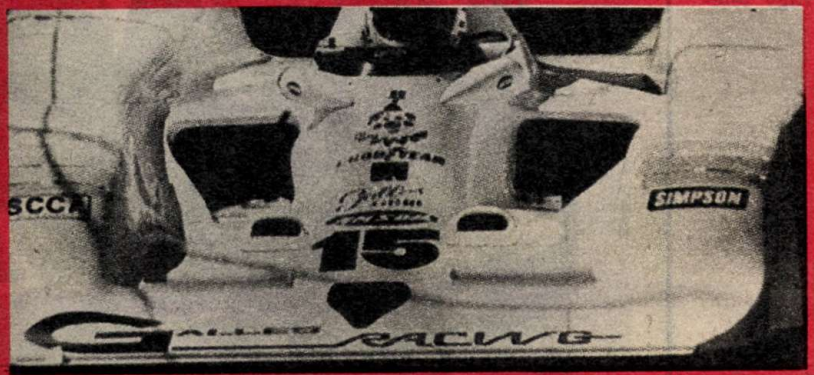

NEM KÉT FILLÉR... A képen látható szerkezet a világ szuperdrága sporteszközeinek egyike. **Kérdésünk az, hogy melyik sportág jut eszedbe róla?**

CSIGAVONAL

Ha olvastál már valamilyen regényt vagy történelmi munkát Magyarország török megszállásáról, akkor biztosan meg tudod fejteni ezt a rejtvényt. Feladatod, hogy a felsorolt fogalmak alapján a nyíltól kifelé haladva töltsd ki a rajz kockáit. Minden szó utolsó betűje megegyezik a következő szó első betűjével. **A fogalmak:** török tiszt – a török seregek előtt járó égető-pusztító előőrs, illetve alakulat tagjai – török bíró – mohamedán vallás – a minaret erkélyéről szólította imára a népet – a szultán utáni legelső méltóság – a török birodalom keresztény alattvalója.

ÖSSZEÁLLÍTOTTA:
SINKOVICS FERENC

Rejtvényeink megfejtését postai levelezőlapon küldd be. Ha csak kettőt tudsz megfejteni – és azok jók –, már részt vehetsz a heti jutalomsorsoláson. Címünk: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397. A levelezőlapra írd rá: FEJJÁTÉK.

Beküldési határidő: november 5.

DÖNTETLEN

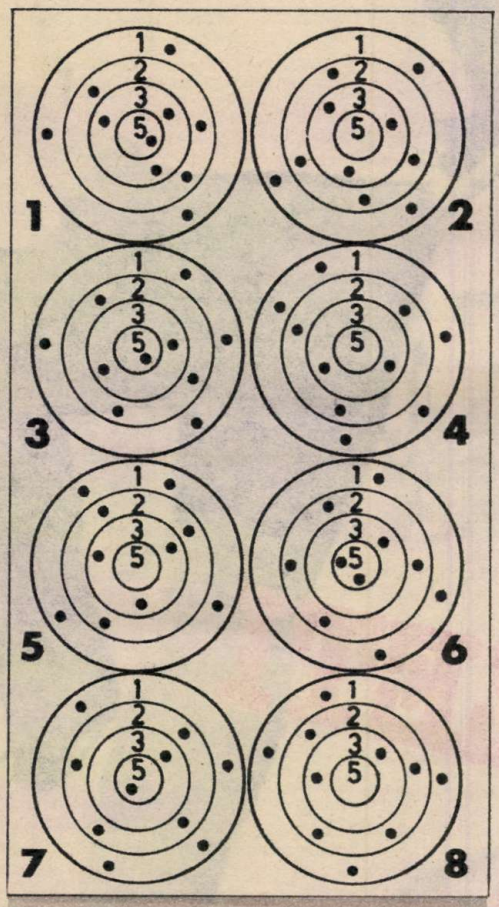

A nyolc céltábla közül kettőn azonos pontszámú találatot értek el a lövészek. Melyik ez a két tábla?

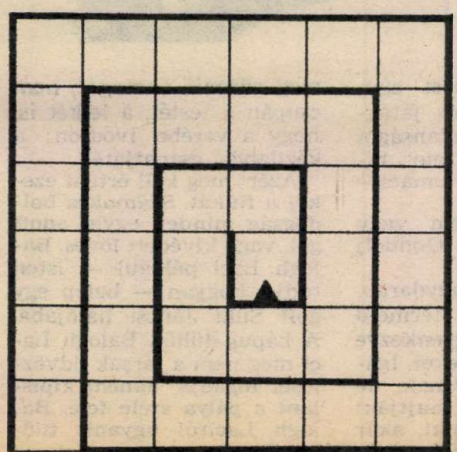

Testőrgárdát toborzunk! Különleges, állhatatos alakulatot, speciális feladattal. Ennek a gárdának nem valamely híresség személyes biztonságára kellene vigyáznia. Ellenkezőleg, a mi test-őrségünk tagjai elsősorban saját egészségükre figyelnének, és sikra szállnának azért a magasztos ügyért, melyet egészséges életmódnak szokás nevezni.

A Magyar Rádió Ifjúsági Főosztályának új, egészségvédelemmel, egészségneveléssel foglalkozó műsora lenne a népes csapat „főhadiszállása". Mert népes csapatra számítunk, sőt úgy gondoljuk, hogy idővel afféle országos mozgalom is válhatna a dologból. Hogy mi késztette a műsor szerkesztőit a sorozat beindítására, azt felesleges lenne taglalni, hiszen magatok is nap nap után hallhattok és olvashattok hazánk lakosságának romló egészségi állapotáról.

A szakemberek az életmódváltás szükségességét sürgetik, rohanó életünkben egyre kevesebb figyelmet szentelünk egészségünknek, s miközben körbevettük magunkat a civilizáció meganynyi gépével, eszközével és mesterséges anyagával, szinte teljesen megfeledkeztünk a természetről.

Illő dolog persze, hogy szerveződő test-őrségünknek fegyvere is legyen. Erős fegyvere, olyan, mint a példamutatás, vagy az olthatatlan kutatókedv. Mert például a dohányzás elleni harchoz elengedhetetlen a példa, ahhoz pedig, hogy pontosan megismerhessük az emberi szervezetet és működését, vagy a természet egyensúlyt alkotó törvényeit, ahhoz kellenek az ismeretek, kell a tudás, kell tehát a kutatókedv.

Maga a műsor szinte mindennel szeretne foglalkozni, ami közvetve vagy közvetlenül érinti a gyerekek, a tizenévesek egészségének ügyét. És ha már ez a műsor megszervezi a test-őrségét, akkor bizony test-őr parancsnokokra is szüksége lesz. Test-őr parancsnokokra, vagyis műsorvezetőkre, akiket a saját gárdájából szeretne kiválasztani. Mondjuk egy adás idejére szóló megbízás lenne ez. A parancsnokok váltogatása biztosítaná a műsor sokszínűségét, érdekességét, időszerűségét is. Ezúton kérjük azokat, akik valamiféle hajlandóságot éreznek a test-őrség vezetésére, azaz szeretnének beleszólni az adások megszerkesztésébe, akik irányítani szeretnék a rejtvénysorozat játékát, akiknek ötleteik, javaslataik vannak a témával kapcsolatosan – *írjanak*! Írják meg, miről beszélnének a műsorban, milyen kérdéseket tartanak különösen fontosnak az egészséges életmóddal kapcsolatosan, mik azok a gondok környezetükben, melyeket szeretnének a nagy nyilvánosság elé tárni. Az adás szerkesztői természetesen szívesen fogadnak különböző műfajú irodalmi alkotásokat, rövidebb elbeszéléseket vagy az elhangzott műsorra reagáló megjegyzéseket. Valamint örömmel üdvözölnék kisebb csoportok, test-őr klubok megalakulását is. Tehát kérjük, ha van ilyen, feltétlenül adjatok hírt róla, írjatok kezdeményezéseitekről, terveitekről.

A leveleket a következő címre küldjétek: MAGYAR RÁDIÓ IFJÚSÁGI FŐOSZTÁLYA, 1800 Budapest. A borítékra feltétlenül írjátok rá: TEST-ŐRSÉGEN.

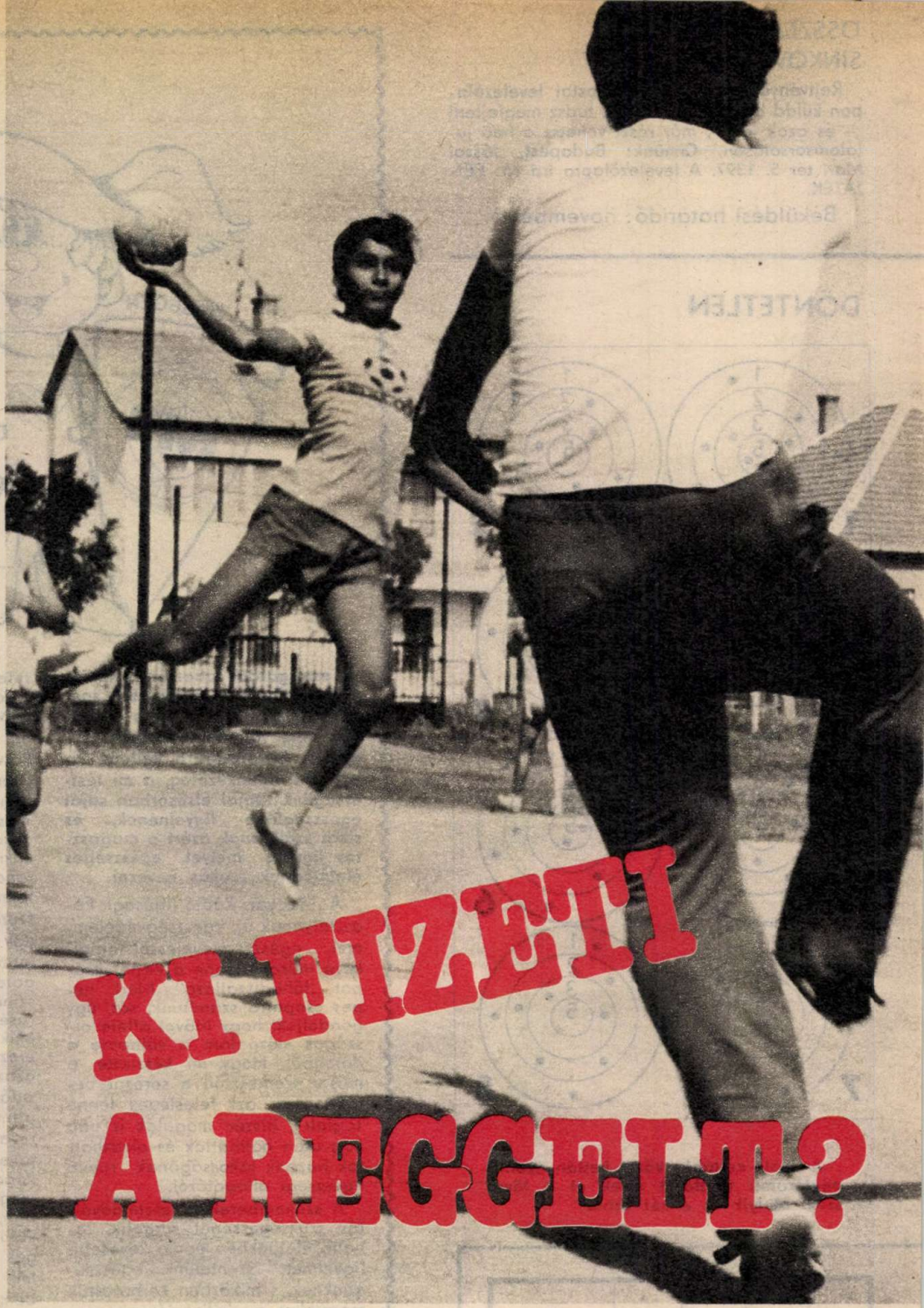

KI FIZETI A REGGELT?

A reggelt Kiscsatári József tiszapüspöki testnevelő azzal fizeti meg, hogy — nem eszik. Amennyire nem szép dolog ez egy egészségére valamit is adó embertől, annyira nemes cselekedet a helybéli diáksportkör vezetőjétől.

— Ha a gyerekeim ott tudnak lenni reggel hétkor a pályán, én sem késhetek el! — mondja, és behúzza maga után a kiskaput. Hogy aztán ugyanazzal a mozdulattal nyissa az iskola ajtaját az utca túloldalán.

De hát kelhet bármily korán a testnevelés tanára, nem tudja megelőzni gyerekeit. Még el sem üti a hetet a templom harangja, amikor Zsákai Frigyes már javában bombázza Suki Jancsi kapuját.

— Gól! — állapítja meg a csatár

— Beléptél! — nyugtázza a helyzetet a kapus.

A kerekedő perpatvarnak a testnevelő érkezése vet véget:

— Öt kör becsületes futás! Mire vigyázol?

— A hálótartó vasra! — hangzik föl a figyelmeztetésre a felelet.

A diáksportkör fiú tagsága becsülettel rója a köröket. A sor az erőviszonyoknak megfelelően áll fel. Elöl a Zsákai Frici vezette nagyok. Ők a menők ebben a társaságban: nyolcadikosok, s a kézilabdacsapattal már eljutottak a megyehatáron túlra. is. Frici egy fejjel kilóg a többiek közül, majdnem férfiszámba menő fiatalember, aki csakis akkor sírja el magát, ha nem járhat edzésre.

— Valami fegyelemnek kell lenni! — magyarázza Kiscsatári József. — Nem szívesen büntetek, de ha nem megy a tanulás, vagy szemtelenkedésen kapok valakit, akkor leültetem a sarokba. Ilyenkor aztán még az ilyen nagy fiúknál is eltörik a mécses.

Most jókedvűen áll föl az edzésre a társaság. Csak a legkisebbek bizonytalankodnak: ötödikes létükre először jöttek le a pályára. Nem találják helyüket.

— Nézzétek a nagyokat! — biztatja őket a testnevelő. — Ők majd megmutatják, mit kell csinálni.

A nagyok most éppen indián módra szökellnek. Tréfás feladat ez, az ellenkező láb és kéz van egy időben a levegőben. Csakhogy a sportban egyetlen mozgás sem céltalan. Ami most játék, abból holnap egy-egy sportág eleme születik meg. Így az indián szökdelés a kapuralövés alapja a kézilabdában.

A bemelegítés után azonnal azt is lehet gyakorolni, hogy fest ez az elem a pályán. Még nem tétre menő találkozón, de már mérkőzésen: a mez-telenek—mezesek csatáján.

A testnevelő most egyszemélyben edző és játékvezető. Szabálytalanságot fúj le, vitás helyzetet bírál el, és taktikai tanácsokat ad.

— András! Nem vagy egyedül a pályán. Gondolj a többiekre is!

Nyíri András nagydarab, ugyancsak férfias termetű fiatalember, szégyenkezve hallgatja az intelmeket. Igazat is adna tanárának, de ösztönei még arra hajtják: egyedül menjen neki, akár fejjel is, az ellenfél védősorának. Rengeteget kell még edzenie önmagát, nem csupán a testét, a lelkét is, hogy a vérébe ivódjon: a kézilabda csapatjáték.

Azért meg kell érteni ezeket a fiúkat. Számukra boldogság minden egyes adott gól, vagy kivédett lövés. Balogh Laci például — isten tudja, hogyan — belop egy gólt Suki Jancsi hálójába. A kapus dühös, Balogh Laci meg nem a társak üdvözlését fogadja, hanem kipislant a pálya széle felé. Balogh Laciról ugyanis tudnivaló, hogy nem tartozik a legjobb sportolók közé.

Nyárias őszidőben jártunk a Tisza-menti kis faluban, ahol egy „bolond testnevelő bolond gyerekei" hajnalban kelnek a közös mozgás örömééért

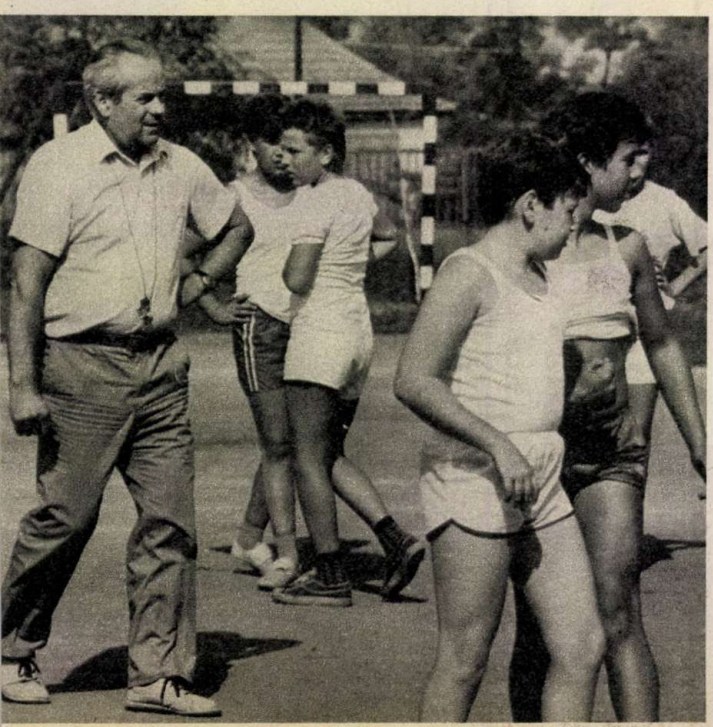

Kiváló tanuló, rajzból most vett részt egy országos táborban, de a sportpályán el lehet képzelni nála ideálisabb alkatú fiatalembert is. És mégis: Laci ott fut a többiekkel, a pályán a nagyok nyakán lohol, és nem zavarja, hogy súlyfölöslege megnehezíti mozgását.

Most tehát kipillant a pálya szélére. A testnevelő veszi a fiú jelzését:

— Jól van, fiam! — bólint Kiscsatári József, s az edzés még jobb hangulatban folytatódik tovább.

Még nincs nyolc óra, amikor szállingózni kezdenek a lányok. Kezükben pénzt, a fél év tagsági díját szorongatva érkeznek.

— Ilyen gyerekeink vannak — mondja a testnevelő —, fizetnek azért, hogy hajnalban kelhessenek, és már kora reggel meghajtsam őket.

Tréfának szánja, de hangjából inkább elismerés csendül ki. A fiúk szeméből meg némi szomorúság, ahogy a sípszó leparancsolja őket a pályáról. A lányoké a terep.

Az öltöző helyett a társaság a tornaterembe vonul, ott figyelik a „nagyok" ráadását. Néhányan meg visszafordulnak.

— Hova-hova?

— A pályára. Megnézzük a lányok edzését — mondja Suki Jóska.

Kiscsatári József megcsóválja a fejét.

— Bolond testnevelőnek bolondok a gyerekei is.

És én nem tudom, jó szívvel nevezhetjük-e bolondnak őket? Te vajon fölkelsz-e egy edzés kedvéért hajnalban? Van-e olyan tanárod, aki örömmel vállalja egészségetekért a többletmunkát? Milyen közös élményeket ad számodra az iskolai sport? Írd meg lapunknak a te csapatod történetét!

Major Árvácska
Fotó: Wagner Margit

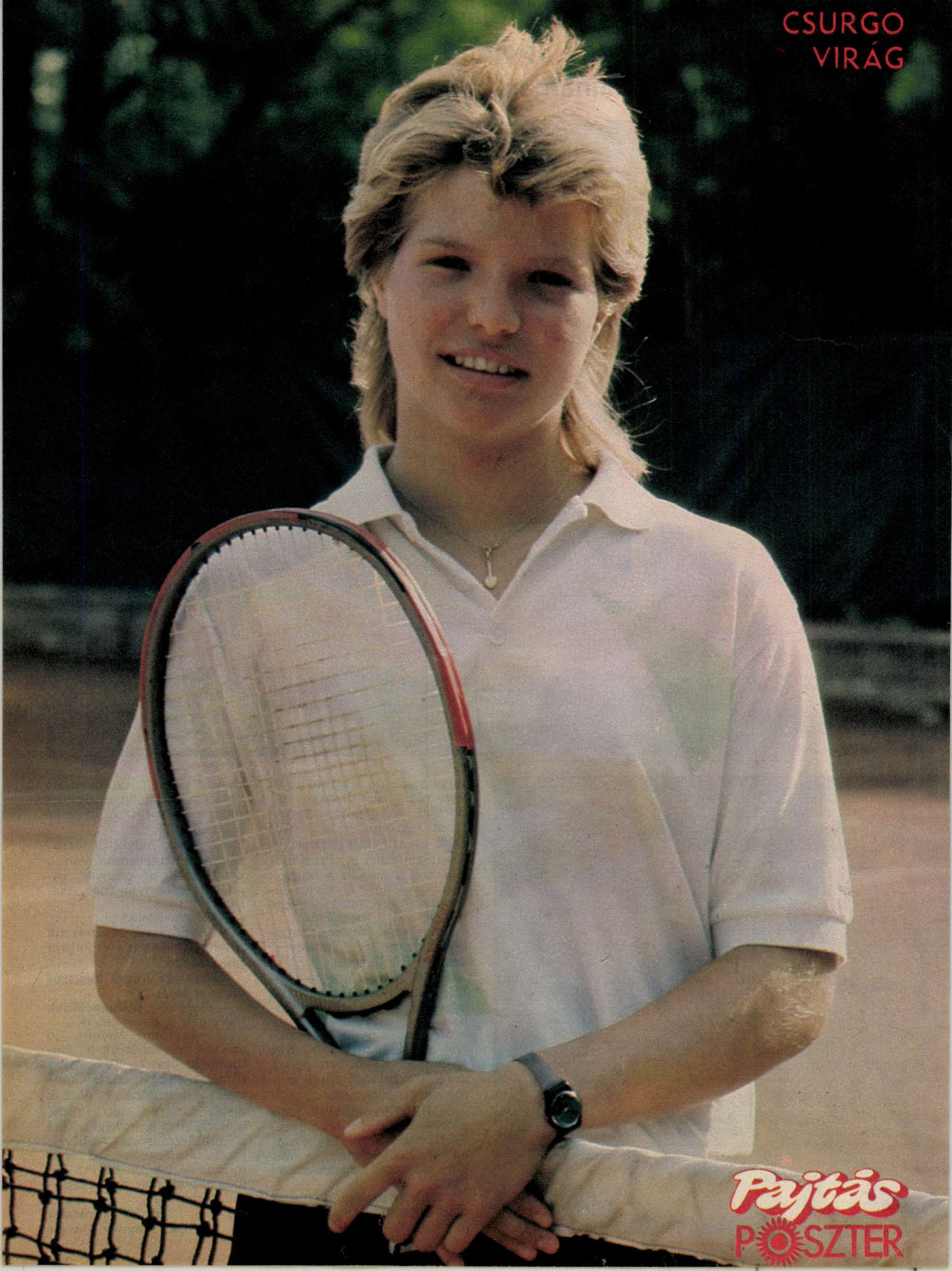
CSURGÓ
VIRÁG
Pajtás
POSZTER

VIRÁGBAJNOK!

Egy nagyon értékes Virág bontogatja szirmait a hazai teniszpályákon. Csurgó Virág az országos bajnokságon 3 aranyat nyert, és sokan máris Temesvári Andrea utódjának tartják, az új nemzetközi klasszist látják benne. A „Virágbajnok" azonban szerény . . .

– Szóval elbambulsz?

– Dehogyis bambulok, koncentrálok!

– Nézd, én elhiszem, hogy jó néhány praktika kell ahhoz, hogy valaki tizenöt éves korában országos teniszbajnokságot nyerjen, ráadásul mindjárt három számban is. Én azt is elhiszem, hogy egy jó teniszezőnek nagyon kell tudni összpontosítani. És azt is, hogy ezt gyakorolni kell. De éppen úgy, hogy egy hirdetést meredten nézel öt percig?! . . .

– Ez egy nagyon jó koncentráló gyakorlat. Persze a jó eredményhez még sok minden más is kell.

– Például?

– Hát, hogy csak úgy összevissza soroljam: jó edző, jó egyesület, jó ugrálókötél,

megfelelő versenyrutin, megértő iskola . . .

– . . . megfelelő hirdetések a pálya szélén . . .

– . . . aztán szülői segítség, egy jó ütő . . . szóval sok minden. De azért az, hogy én tizenöt évesen nyertem, egy kicsit a mezőny kritikája is.

– Tavaly ugyanezt mondta Markovits Laci is. Én akkor ezt csak kötelező szerénységnek tartottam, de időleges megtorpanásait látva, sajnos igaza volt. Ő főleg a versenyrutint nem érezte magában.

– Az biztos, hogy ahhoz, hogy valaki nemzetközi szinten is jó legyen, nagyon sokat kell játszani menőkkel, komoly versenyeken.

– Szóval az teljesen elképzelhetetlen, hogy valaki mondjuk titokban edz öt évig, éjjel-nappal teniszezik, erősíti magát, gyakorolja az ütéseket, ugrálókötelezik, taktikai edzéseket végez, meredten nézi időnként a hirdetéseket, aztán kilép a porondra, és mindenkit megver?

– Ez teljesen elképzelhetetlen. Mert Markovits Laci jól mondta: kell a versenyrutin! Hogy én hogyan ütöm meg a labdát, az csak az egyik fele a dolognak, az sem mindegy, hogy hogyan jön vissza! Sőt, egy verseny idegfeszítő pillanataiban hogyan jön vissza . . . Bírni kell idegekkel is. És ráadásul hosszú ideig egyfolytában. Mert egy nemzetközi versenyen játszik az ember mondjuk három meccset a táblára kerülésért, aztán, ha nyer, akkor már másnap délelőtt folytathatja! Olyan ez, mint több napon keresztül napi két focimeccset lejátszani!

– Szóval fárasztó dolog a tenisz?

– Fárasztó. Időigényes. A meccs is, az edzés is.

– Elsős gimnazista vagy, tavaly kitűnő voltál. Mi lesz az idén?

– Nem tudom. Nemrég kezdődött a suli, de még nem sokszor jutottam el. Néha kénytelen vagyok a pályán tanulni, két mérkőzés között.

– Biztosan azt hiszik, hogy stréber vagy . . .

– Mindegy, hogy mit hisznek, sajnos tényleg kevés az időm a tanulásra.

– Nem lenne jobb elmenni magántanulónak?

– Á, akkor nem lennék annyira rákényszerítve a tanulásra. Mert igaz, hogy a tenisz a legfontosabb, de azért az iskolát sem akarom elhanyagolni.

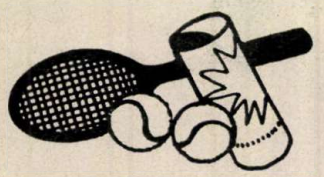

– Az egy pillanatig nem lehet kérdéses veled kapcsolatban, hogy számodra a tenisz a legfontosabb, hiszen szüleid még azt is vállalták, hogy felköltözzetek Pestre a fejlődésed érdekében.

– Ez tényleg így van. Siófokon éltünk, ott kezdtem el először úszni, aztán teniszezni. Tehetségesnek tartottak, hívtak több budapesti egyesületbe is. A Spartacust választottuk. Itt, a tenisztelepen vállaltak a szüleim is állást, az anyukám a büfében, az apukám a pályán, itt kaptunk szolgálati lakást a pálya mel-

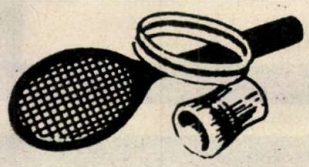

letti házban, szóval tényleg ez a legfontosabb.

– Akkor bizonyára gyakran késel el az edzésről . . .

– Hogyhogy?

– Az szokott legtöbbször késni, aki a legközelebb lakik . . .

– Á, csak egyszer késtem el, igaz, akkor mondta is az edzőm, hogy költözzek közelebb.

– Ahhoz képest, hogy most harminc méterre laksz a pályától, közelebb már csak akkor tudnál költözni, ha az öltözőben rendezkednél be . . .

– Tulajdonképpen többet vagyok a pályán, mint otthon, úgyhogy lehet, hogy ez nem is vicc.

– Hogy megéri-e, az néhány év múlva kiderül. Mindenesetre Temesvári Andrea is 15 évesen lett országos bajnok, és neki azért sikerült komoly eredményeket elérni . . .

– Hogy nekem sikerül-e, az menedzselés kérdése is. Egyelőre azt hiszem, nem sok poént tudnék csinálni Navratilováék ellen!

– Mindenesetre drukkolunk neked. Jó lenne, ha a „Virágbajnokból" világbajnok lenne!

Trencsényi Zoltán

Pajtás

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat

Felelős kiadó: DR. PETRUS GYÖRGY igazgató

87.1049
Athenaeum Nyomda Budapest
Felelős vezető: SZLÁVIK ANDRÁS vezérigazgató

Főszerkesztő: HORVÁTH MIHÁLY

* * *

Főszerkesztő-helyettes: DR. MAJOR ÁRVÁCSKA

Olvasószerkesztő: BOGÁTI PÉTER, CSER GÁBOR

Művészeti szerkesztő: CZIFFERSZKY BÉLA, FORRAI JÁNOS

Szerkesztőség: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397
Telefon: 321-987, 321-988, 321-989
Postafiók: Bp. 62. Pf. 508. 1397
Kiadóhivatal: Budapest, Révay u. 16. 1065
Telefon: 116-660
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) Budapest V., József nádor tér 1. 1900 közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra.
Előfizetési díj: egész évre 153 Ft, I. félévre 85 Ft, II. félévre 68 Ft.
HU ISSN 0030—9583
INDEX: 25 695
A beküldött kéziratokat, fotókat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

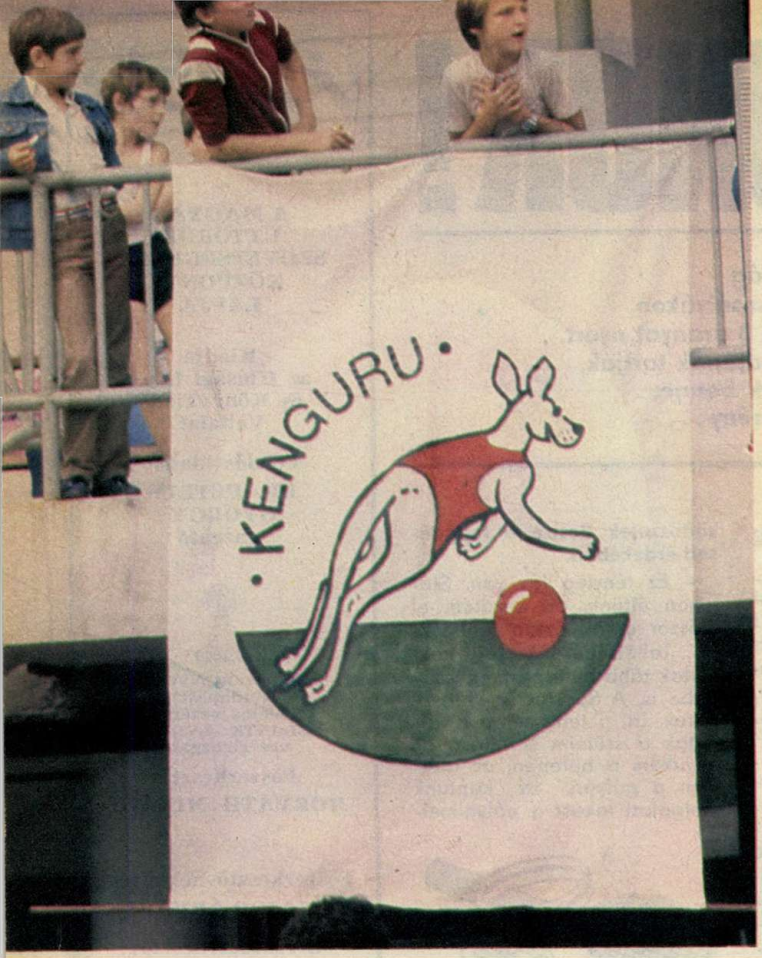

Ugye, egy kengurutól sosem kérdeznéd meg: mit ugrálsz? A margitszigeti Úttörőstadionban nemrég megrendezett Kenguru ötpróba versenyének résztvevői nemcsak az ugrószámokban bizonyították ügyességüket, hanem a futásban és célbadobásban is. A verseny nyertesei: Nyigu Ildikó, Szerencs; Dobó Csilla, Budapest, Kerék Úti iskola; Sörös Gabriella, Soltvadkert; Fenyves Zsolt, Tiszacsege; Szabó Tibor, Nagykapornak; Imre István, Földes. A csapatversenyt a fővárosi Márton-hegyi Úti Általános Iskola nyerte.

KENGURUK SPORTMEZBEN

Pajtás

87/29

XLII. ÉVF. • NOVEMBER 5. • ÁRA: 4,50 Ft

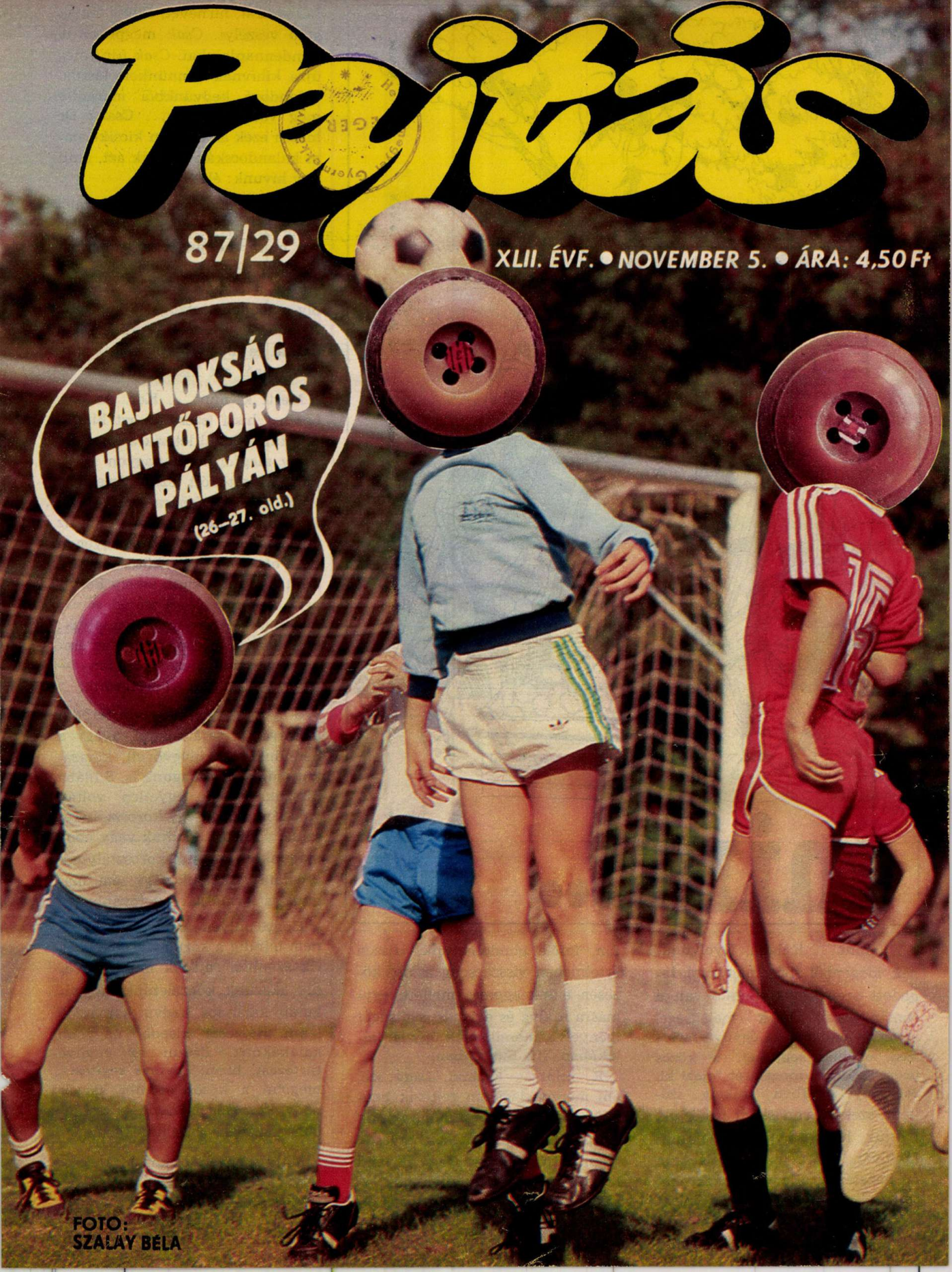

BAJNOKSÁG HINTŐPOROS PÁLYÁN

(26–27. old.)

FOTÓ: SZALAY BÉLA

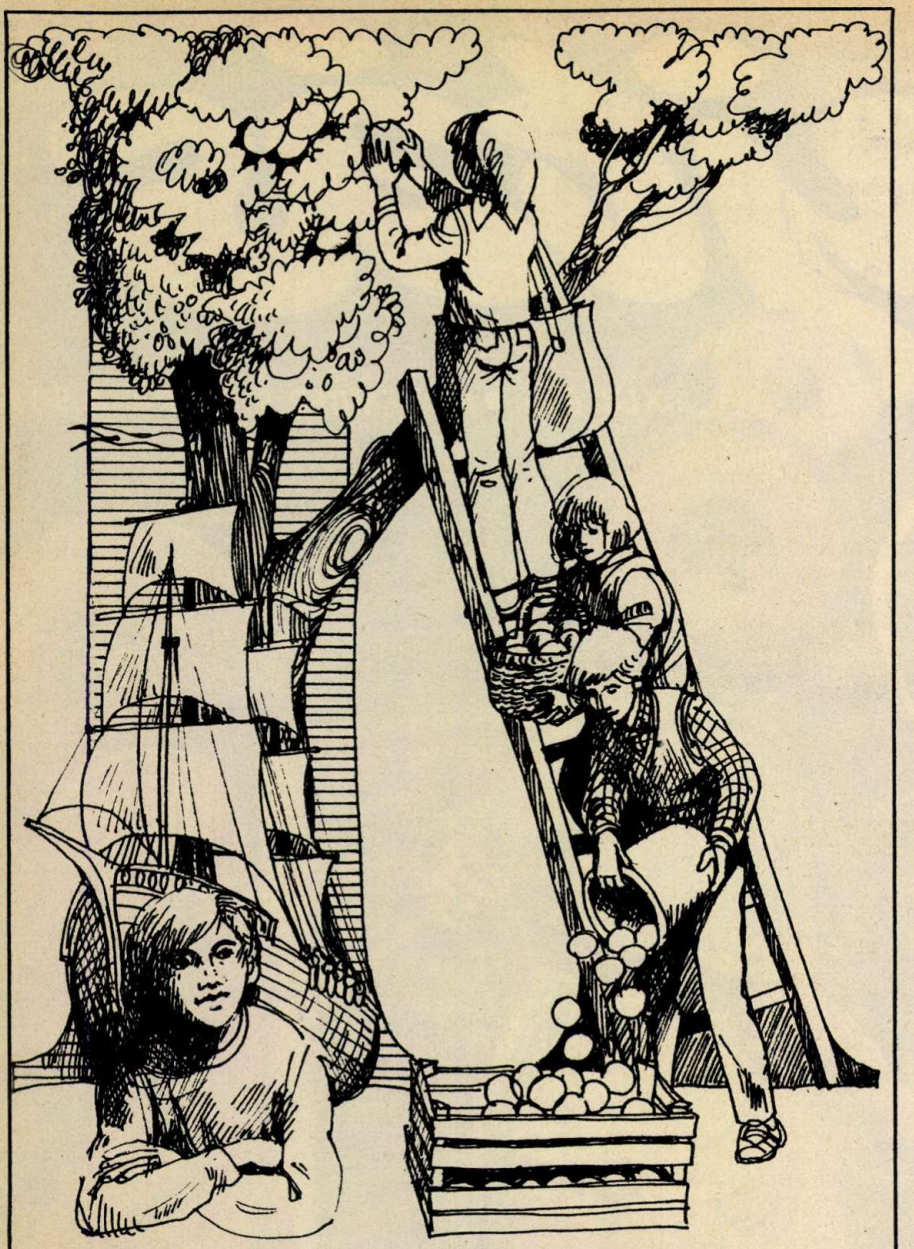

mint...

K, mint... Kaláka. Nyelvünknek idegenből jött, magyarrá fogadott szép szava. Benne van a román—szláv lélek melegsége, egyetlen dallama az együvé tartozást, egymás segítését, a közös öröm együttes megélését fejezi ki. Mai nyelvünkben székely szóként, székely vonásként ismerjük. Kötjük hozzá a Csikból indult, Moldván, Bukovinán és Bácskán át hazatérők állandó fészekrakását. Feledvén, hogy többet jelent a szó évszázadokon át őrizése, átörökítése, mint amennyit hallatán, felőle gondolhatunk. Hiszen értelmében visszacseng az is: közösen élünk egymás mellett, egymásra utalva és egymás segítségét igényelve, mondhatjuk úgy is: kalákában, itt, Európában.

K, mint... Kaland. Lágy szó, ám mennyi izgalom rejtőzik benne! Megbújik a mindannyiunk előtt ott lebegő, ám csak kevesek számára megadatott Nagy Kaland lehetősége. De benne vannak az alig észrevett, kézlegyintéssel elintézett napi kis kalandjaink. Amelyek nem ígérnek ugyan nagy felfedezést, hírnevet, életet fenyegető veszélyt. *Csak* megpezsdítik mindennapjainkat. *Csak* újra meg újra kihívnak bennünket: lássuk, kalandozó kedvünkből maradt-e még valami? *Csak*... Csak? De hiszen ezek az egészen kicsike, napi kalandocskák jelentik azt, amit úgy hívunk: élet.

A kalandhoz persze, képzelet (k, mint...) is szükségeltetik. De hát mikor ne jutna az embernek ebből a képességből elég, ha nem éppen a kamaszkorban. Amikor oly szabadon szaladgál a képzelet. Amikor egyszerre képes átfogni múltat és jövendőt, olyképp, hogy önmagáról azt hiszi: kortalan.

Mert: k, mint... Kor. Az ember azt hiszi (szeretné azt hinni), tőle függetlenül létezik a fogalom. Vagy megfordítva: nagyon is általa teremtődött szó, hiszen az egyes ember számára születésével kezdődik és halálával végződik az idő. Az ám, csakhogy az egyénen túl ott van a közösség (k, mint...). Az a kicsi, amely körülvesz bennünket — a család. A nagyobb, amelynek sorsát vállaljuk: a nemzet. S a legnagyobb, az emberiség, amelynek sorsában — akarva-akaratlan — osztozunk.

S hiába is nem akarunk törődni a korral (a sajátunkkal, avagy a bennünket körülvevővel), korszakot élünk meg magunk is. S hiába hisszük létünk egyetlen voltát, valahányan egy-egy korosztály részesei vagyunk. Tudjuk vagy nem, magunkon hordjuk korosztályunk arculatát. Akarjuk vagy sem, magunk is formáljuk azt tovább.

Hogy milyen is ez az arculat, nem mindig a kortársak döntik el. Az azonban rajtunk múlik, meddig akarunk képzeletünkben száguldó kalandos kedvű kamaszok lenni. Részesei kisebb, nagyobb kalákáknak. Érezni az együvé tartozást, bírni, egymás segítését, megélni a közös örömöt kis és nagy közösségeinkben — családban, hazában, a nagyvilágban.

Majd eljövendő korok korosztályai döntik el: korszak voltunk-e az ő szemükben. S ha igen, ők vajon mit örökölhettek meg tőlünk?

Ez a világ ugyebár egy holt világ,
vagy legalábbis annak tűnik . . .
Merthogy a tárgyak nem mozdulnak.
Nem mozdulnak, de beszélnek.
Életek, sorsok, emlékek sűrűsödnek bennük,
nemzetek, korok lenyomatát viselik.
És azonnal megelevenednek, ha tekintetünkkel,
kutató elménkkel faggatni kezdjük őket . . .

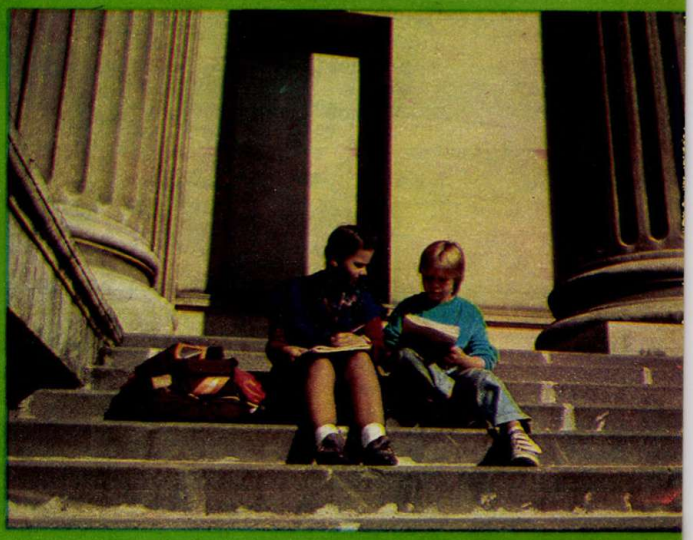

Múltidőben

rendszer szinte pillanatok alatt összeomlott. Lenin eszméi minden fegyvernél hathatósabbnak bizonyultak; maguk mellé állították az elégedetlen tömegeket, békét, földet, szabadságot és jogokat adtak munkásnak és parasztnak.

A régi rend hívei azonban egykönnyen nem adták meg magukat. Támaszra találtak a változástól hamar megrettent burzsoáziában, és az első világháború után magukhoz térő kapitalista hatalmakban, melyeknek mi sem volt fontosabb, mint a fiatal szovjetállam megfojtása. Megindultak a lázadások és felkelések a Volga vidékétől a Donig, Ukrajnától Vlagyivosztokig, burkoltan és nyíltan támadott az intervenció. Pusztító polgárháború dúlta az amúgy is sokat szenvedett oroszhont, s néha alaposan összekeverte a frontvonalakat és erőviszonyokat. Katonák kellettek és parancsnokok, mert a cári hadseregnek csak néhány tisztje vállalta a szolgálatot az új Vörös Hadseregben. Hadvezérek születtek napok, hetek, hónapok alatt, akik saját bőrükön tanulták ki a haditudomány fortélyait. S úgy kitanulták, hogy hamarosan kergetni is tudták a jól képzett fehérgárdistákat.

Maradjunk azonban még az ifjú Vászjánál, akit időközben már Vaszilij Ivanovicsként tiszteltek! Felnőtt, komoly férfi lett, parancsnok, aki vörösgárdista brigádot szervezett, hogy elfojtsa a szaratovi területen hol itt, hol ott fellobbanó kulák és eszer lázadásokat. 1918 májusában már az Ural vidéki fehér kozákok ellen forgatja sikerrel a szablyáját. Az első világháború alatt több ezer csehhadifogoly került Szibéria befolyása alatt ba. Tisztjeik magukhoz ragadták a hatalmat a trans-szibériai vasútvonalon, és szervezett erőként, a szovjethatalommal szembeszegülve próbálták visszatérni hazájukba. Vaszilij Ivanovics ellenük is harcolt, ám időnek kiderült, azért bizony hiányzik az iskola. Ezért néhány hónapra a főhadiszállás akadémiájára került, ahonnan azonban 1919 januárjában — nyughatatlan lelke sugallatára —

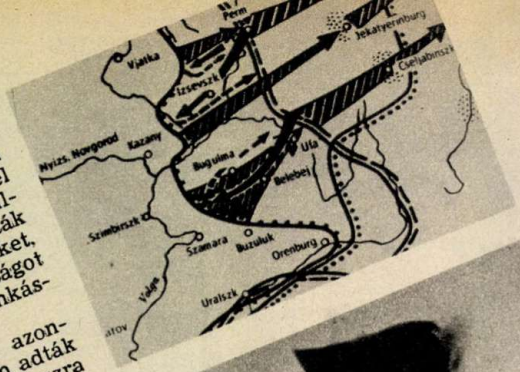

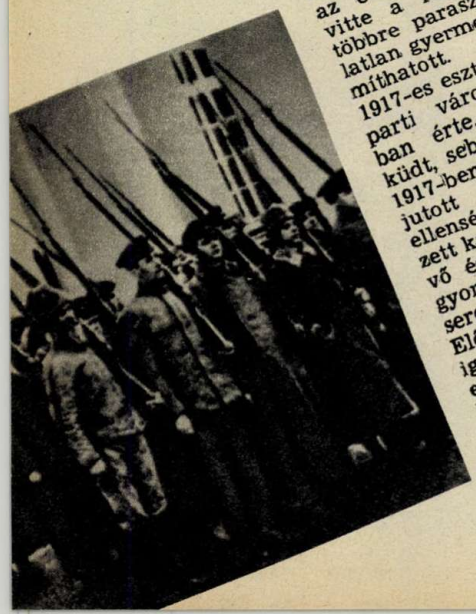

Január 28-án lesz száz éve, hogy a mai Csebokszári (Szovjetunió, Csuvas Autonóm Köztársaság), Budajki faluckában, egy szegényparaszt házában fiúgyermek született: Vaszilij, becenevén Vászka. Eleven, talpraesett legényke volt. Ennek ellenére élete talán semmiben nem tért volna el társaiétól, ha születése után harminc esztendővel nem játszódik le az a „tíz nap, amely megrengette a világot", átformálta egy hatalmas birodalom, a cári Oroszország életét, s amely végső soron megváltoztatta az egész emberiség sorsát.

Ám ne szaladjunk ennyire előre a történelemben! A szegényparaszti származású fiatalembert 1914-ben behívták katonának, és végigharcolta az első világháborút. Harcolt becsülettel és tisztességgel. Kapott is merészségéért három György-keresztet, s az évek során alzászlósig vitte a ranglétrán. Ennél többre parasztember tanulatlan gyermeke aligha számíthatott. A sorsdöntő 1917-es esztendő egy Volga-parti városban, Szaratovban érte. Kórházban feküdt, sebesülten. S mert az 1917-ben kitört és diadalra jutott forradalomnak sok ellensége és kevés szakképzett katonája volt, az ígyekvő és bátor alzászlós igen gyorsan a forradalmi hadsereg tisztjévé lépett elő. Előbb ezredparancsnok — igaz, csak egy tartalékos ezrednél —, majd a Nyikolajevi Kormányzóság hadügyi komisszárja lett. 1918-ban nehéz idők jártak Szovjet-Oroszországra. A fiatal orosz forradalom viszonylag könnyen jutott hatalomra; a munkások és parasztok elégedetlensége oly óriási volt, hogy a régi

Világot formáló események zajlottak 1917-ben Oroszországban. Alakítói egyszerű, érző emberek voltak, kiket helytállásuk, tetteik emeltek hőssé, példaképpé. Ilyen volt Csapajev is. Őt idézi írásunk a nagy októberi szocialista forradalom 70. évfordulójára

MÁR ÉLETÉBEN LEGENDA LETT...

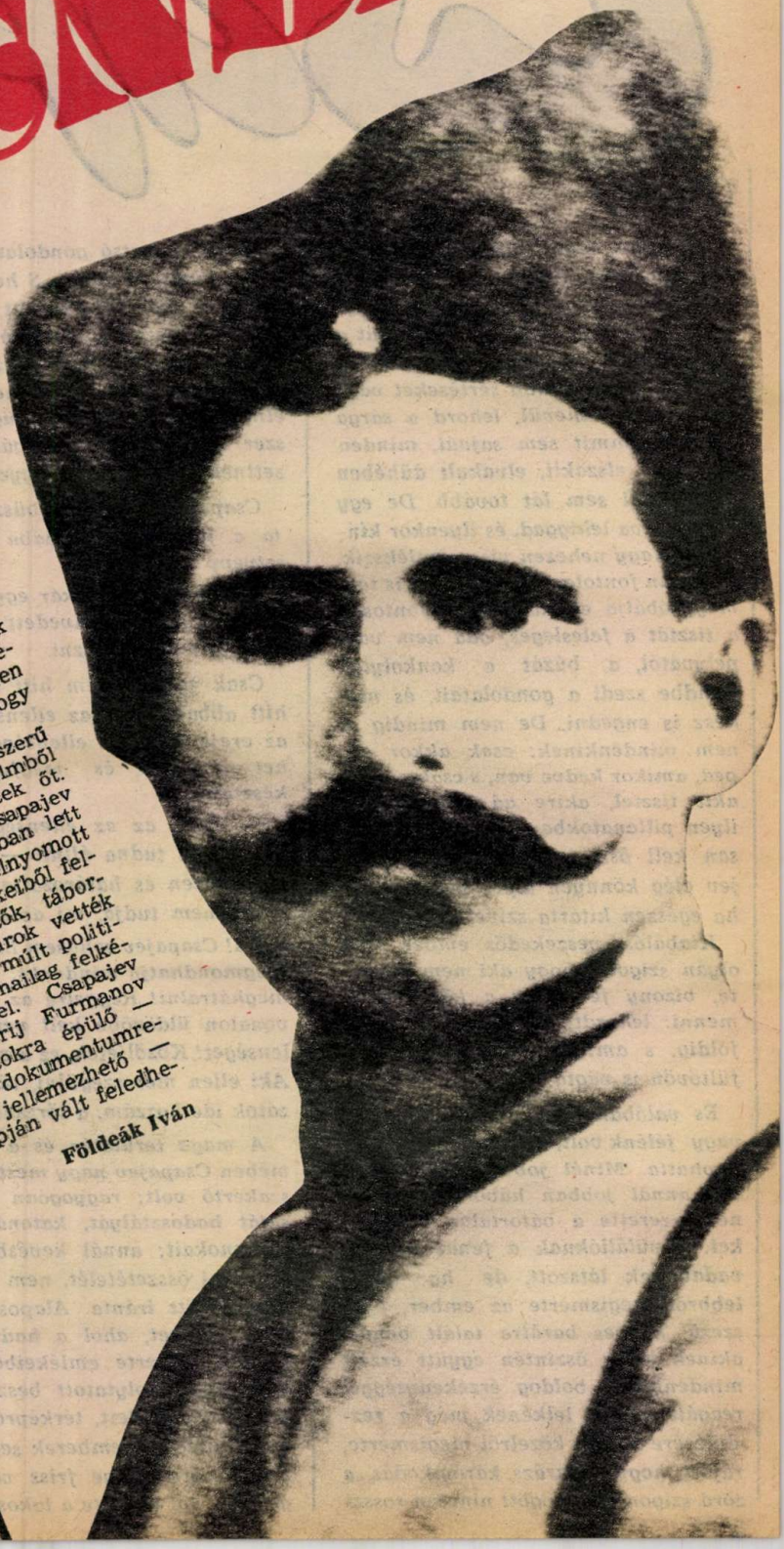

a frontra kérte magát. Előbb brigád-, majd hadosztályparancsnokként szolgált. Ufa vidékén, a nevezetes 25. hadosztály élén, katonáival megverte Kolcsak admirális seregeit. Hírneve napról napra nőtt, legendává nemesedett. Partizánkodó népi hadvezérből félelmetes hírű parancsnokká nevelődött. Legendák és anekdoták fűződtek nevéhez, és még ma is dédelgetett álma minden szovjet kisiskolásnak, hogy olyan legyen, mint ő.

Ki is volt ez a nagyszerű férfiú? Könyvből, filmből nyilván már ismeritek őt. Vaszilij Ivanovics Csapajev egy nagyszerű korban lett hőssé, amikor az elnyomott osztályok gyermekeiből felemelkedett vezetők, tábornokok, komisszárok vették fel a harcot a múlt politikailag és katonailag felkészült híveivel. Csapajev alakja Dmitrij Furmanov hiteles adatokra épülő — mai szóval dokumentumregényként jellemezhető — műve alapján vált feledhetetlenné.

Földeák Iván

DMITRIJ FURMANOV:

Csapajev

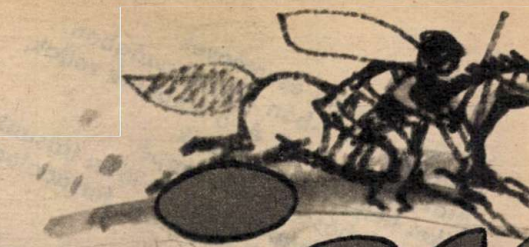

(Részlet)

Csapajev azok közé az emberek közé tartozott, akikkel könnyen lehet barátságot kötni. De éppoly könnyen és hirtelen vége is szakadhat a barátságnak. Ha felfortyan, zajong, dühöng, a legvadabb sértéseket vagdossa oda, felhevül, lehord a sárga földig, semmit sem sajnál, minden köteléket elszakít, elvakult dühében az orránál sem lát tovább. De egy perc múlva lehiggad, és ilyenkor kínlódik. Nagy nehezen visszaemlékszik, és lassan fontolgatni kezdi, mit is tett, megpróbálja elválasztani a fontosat, a tisztát a felesleges, oda nem való pelyvától, a búzát a konkolytól. Rendbe szedi a gondolatait, és már kész is engedni. De nem mindig és nem mindenkinek: csak akkor enged, amikor kedve van, s csak annak, akit tisztel, akire ad valamit. Az ilyen pillanatokban bátran és szívósan kell őszinteségre bírni. Csapajev elég könnyen lépre ment, s néha egészen kitárta szívét.

Kiabálós, veszekedős ember volt, olyan szigorú, hogy aki nem ismerte, bizony félt még a közelébe is menni: lehordta az embert a sárga földig, s amilyen heves volt, még fültövön is vágta.

És valóban: az, aki nem ismerte, vagy félénk volt, ezt könnyen meg is kaphatta. Minél jobban félt valaki tőle, annál jobban háborgott a szíve, nem szerette a bátortalan embereket. Kívülállóknak a fenevadnál is vadabbnak látszott, de ha közelebbről megismerte az ember, egyszerű, kedves barátra talált benne, akinek szíve őszintén együtt érzett mindenkivel; boldog érzékenységgel reagált mások lelkének még a rezdülésére is. Aki közelről megismerte, rájött, hogy a parázs káromkodás, a zord szigorúság mögött nincsen rosszindulat, se hátsó gondolat. Egy csapásra kiadta a dühét. S ha az ember utána — akár egyetértett vele, akár nem — beszélt a dologról, tudta és érezte, hogy a kérdést elintézettnek tekintheti. Csapajevnél nem létezett elintézetlen kérdés vagy ügy, ha egyszer megmondta a magáét, befejezettnek tekintette az ügyet.

Csapajev magasan, büszkén hordta a fejét — nemhiába zengett a sztyepp hőstetteitől.

Hiszékeny volt, akár egy gyermek. Maga is sokat szenvedett emiatt, de nem bírt megváltozni.

Csak egyben nem hitt soha: nem hitt abban, hogy az ellenségnek sok az ereje, hogy az ellenséget nem lehet megtörni, és megfutamodásra késztetni.

— Nincs az az ellenség, aki nekem ellen tudna állni! — jelentette ki büszkén és határozottan. — Csapajev nem tudja, mi az a visszavonulás! Csapajev sohasem hátrált meg! Megmondhatja mindenki: nem tudok meghátrálni! Reggelre az egész arcvonalon üldözőbe kell venni az ellenséget! Közöljétek, ez a parancsom! Aki ellen mer szegülni, tüstént hozzátok ide hozzám, a törzshöz!

A maga területén és a maga nemében Csapajev nagy mester és nagy szakértő volt; ragyogóan ismerte a saját hadosztályát, katonáit és parancsnokait; annál kevésbé ismerte politikai összetételét, nem is nagyon érdeklődött iránta. Alaposan ismerte a vidéket, ahol a hadműveletek folytak, ismerte emlékeiből vagy a lakossággal folytatott beszélgetésekből, de ha kellett, térképről ismerte meg, hozzáértő emberek segítségével. Emlékezőtehetsége friss volt és fogékony. Jól ismerte a lakosságot, különösen a parasztságot; a város kevésbé érdekelte, tudta, hogy milyen a paraszt, mit lehet tőle várni, mit remélhet tőle, és hol csalhatja meg a várakozásában. Tudott mindent, amit kellett. Tudta, hogy állnak kenyér, lábbeli, ruha, cukor, töltény, lőszer, dohány dolgában, mindez a kisujjában volt. Nem volt olyan kérdés, ami váratlanul érhette.

Klicskov igen hamar kiismerte Csapajev jellemének mindezeket a sajátosságait, és ezáltal még jobban meg-

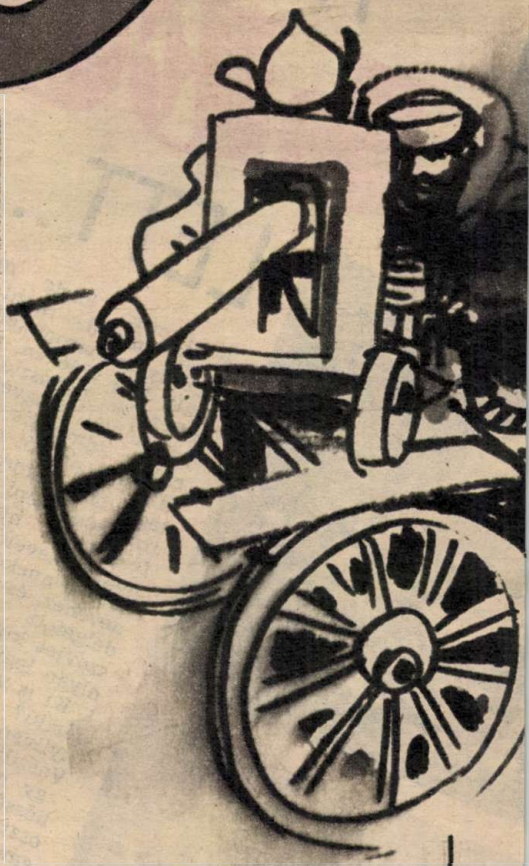

GÖRÖG JÚLIA RAJZA

győződött arról, hogy legelsősorban tekintélyt kell szereznie előtte, és csak aztán foghat hozzá a átneveléséhez, megzabolázásához, csak azután irányíthatja az öntudatos harc útjára, letérítve őt a vak, ösztönös útról, ha mégoly színes, hősies, zajos és dicső is az.

De mivel vívja ki a tekintélyt? Csapajevet lelkileg kell foglyul ejtenie. Fel kell ébresztenie benne az érdeklődést a tudás, a műveltség, a tudomány, a széles távlatok iránt. Fjodor jól tudta, hogy ezen a területen nagy fölényben van, és már eleve meg volt győződve arról, hogy ha mindezt felébreszti benne, akkor az anarchista, az egyéni akciókat kedvelő Csapajevet észrevétlenül, óvatosan, de kitartóan más gondolatok felé lehet téríteni, felajzható benne az érdeklődés más dolgok iránt is. Fjodor erősen bízott saját erejében, saját képességeiben.

Csapajev rendkívüli ember, nem lehet közös mértékkel mérni, ez igaz. Nehéz lesz megzabolázni, akárcsak egy vad sztyeppei paripát, de... a vadlovakat is megzabolázzák!... Vajon érdemes-e? — tette fel a kérdést. — Nem jobb-e a sors szeszélyére bízni ezt a ragyogó őstehetséget, ezt a színes egyéniséget, nem jobb-e teljesen érintetlenül hagyni? Hadd csillogjon, bravúroskodjon, sziporkázzon, mint egy sokszínű drágakő.

Ez a gondolat felmerült Klicskovban, de annyira nevetségesnek és gyerekesnek tűnt az óriási harchoz viszonyítva, hogy azonnal el is hessegette.

Csapajev olyan, mint egy bekötött szemű sas: repeső szívvel, heves vérrel, bámulatos és szenvedélyes kitörésekkel, megfékezhetetlen akarattal repül, de... nem látja világosan az utat, nem ismeri, el sem tudja képzelni...

Fjodor eltökélte, hogy egy kissé felvilágosítja, segít neki, és rávezeti a helyes útra... Talán nem sikerül, talán nem lesz belőle semmi, de hát az se baj: próba szerencse, ennél rosszabb úgysem lesz...

De ha sikerül — hohó! A forradalomnak ilyen emberekre van szüksége.

Fordította: Wessely László

KELLENE EGY TÖRVÉNY

Szerkesztőségünk vendége volt a budapesti Sütő Utcai Általános Iskola lapjának, a Deák újságnak egyik munkatársa. Ő mesélte: „Észrevettük, hogy az egyik lány minden reggel kisírt szemmel érkezik az osztályba. Panaszkodni nem panaszkodott, a tanárok mondták el, hogy édesapja iszákos, ha felönt a garatra, verekszik. Tudtuk, hogy szenved, csak azt nem, hogy miként segíthetnénk rajta. Úgy gondoltuk, nincs jogunk mások életébe beavatkozni. Különben is, egy gyerek szavára úgysem hallgatna senki!"

A gyermekek törvényére gondolok. Egy olyanra, amit a tizenéveseknek, tizenévesekkel közösen készítenének el a szakemberek.

Egy olyan törvény kellene, ami legalábbis jogsérelem, igazságkeresés esetén egyenlőnek számítaná a gyerekek szavát a felnőttekével. Akkor talán kevesebb lenne az olyan eset is, mint ami Pesterzsébeten, az egyik önkiszolgáló közértben játszódott le. Puszta feltételezésből megmotoztak egy gyereket, amikor kiderült, hogy ártatlan, elnézést sem kértek tőle.

És olyasmi sem fordulhatna elő, ami Bács-Kiskun megye egyik településén történt.

Könyörögtem, ne vigyenek el

Lajcsi esetével a Mit üzen a Rádió? című jogi műsor is foglalkozott. Én már csak a nevelőotthonban, akkor találkoztam vele, amikor elszakították a nagyanyjától.

Egy fiú jok an szégyelli a könynyeit, mint egy lány, különösen 13 évesen. Lajcsi azonban úgy sírt, hogy patakzottak a könnyei. Ezt ismételgette:

— Miért nem dönthettem el, hogy kinél maradjak? Miért?

De valójában miről is van szó?

— Apa váratlanul ott hagyott bennünket. Amikor kinyomoztam, hogy Debrecenben tartózkodik, utánamentem, hogy visszacsalogassam. Magánál tartott egy darabig, s míg távol voltam, anyu is elköltözött. Pesten keresett munkát. Engem a nagyira bízott. Megvolt nekem ott mindenem. De úgy éreztem, ha megpróbálom összehozni anyuékat, velük lehetek. Hol Pestre, hol Debrecenbe utaztam. Egyszer gyalog vágtam neki az útnak, mert elfogyott a pénzem. Karcag táján igazoltattak a rendőrök, és visszavittek a faluba. Megígértem, hogy többé el sem mozdulok nagyi mellől, mert úgysem tudom kibékíteni a szüleimet. De csavargásért, az iskolai hiányzások miatt a tanácsházán elrendelték, hogy vegyenek gondozásba. A gyámügyesnek könyörögtem, ne vigyenek el, de csak legyintett. „Előbb kellett volna meggondolni magad!" Azok sem törődtek azzal hogy mit mondok, akik értem jöttek. Akaratom ellenére ültettek autóba, és hoztak ide.

A betegség neve ismeretlen

Egy kispesti fiú láza egyik óráról a másikra magasra szökött. Édesanyja hiába vitte rendelőből rendelőbe, az orvosok semmiféle betegséget nem tudtak megállapítani nála. A láz okára sem találtak magyarázatot. Talán titok maradt volna mindörökre, ha közben ki nem derül, hogy az utóbbi időben történt egy s más az életében.

Feri azok között a tanulók között volt, akik a napköziben tréfásan azt merték mondani — amikor ebédjüket műanyag tálban, hidegen tálalták fel, a felnőttek előtt pedig porcelán tányérokban gőzölgött a leves —, hogy hol az egyenlőség? Az igazgatónő rájuk ripakodott, hogy elege volt már a szemtelenkedésükből. Az általa nagyszájúaknak tartott gyerekek szüleit behívatta az iskolába. Feri édesanyjával közölte, hogy a fiú a nyelvtagozatos osztályban hármasaival rontja a színvonalat. Gyorsan át is helyezték egy sima osztályba. A bélyeget sajnos, továbbvitte. Szemtelenkedésnek vették tőle azt is, ha véletlenül megnyikkant...

Szülei kérésére iskolát változtatott. Betegsége ahogy jött, úgy el is múlt.

Nemcsak magasabbak

— Büntessék meg azt, aki így kibabrál egy gyerekkel — mondta a nyolcadikos Filep Ildikó, a 2414. Számú Szilágyi Erzsébet Úttörőcsapat úttörőtanácsának titkára, amikor megemlítettem a kerületükben előforduló különös betegséget.

A beszélgetésen részt vett a nyolcadikos Lesták Edit, Roth Erika, Szőrfi Erika, Pej Mária, Hrescsics Renáta és a hetedikes Scheffer Ani-

ta, Káplár Erzsébet, Sári Adrienne, Papp Éva.

— Nálunk is akad olyan tanár, aki semmibe veszi a gyerekek önérzetét. Rosszul lesz, ha mókás becenevet adunk neki, de ő kénye-kedve szerint tökfejnek, bunkónak, idiótának kereszteli el a tanítványait. Azt hiszem, mi sem úsznánk meg „fa" nélkül, ha figyelmeztetnénk, hogy van nekünk rendes nevünk is — mesélte Káplár Erzsébet.

Apró-cseprő sérelmeikkel is előhozakodtak. De abban igazat kellett adnom nekik, hogy a felnőttek egyszerűen figyelmen kívül hagyják, hogy a mai gyerekek nemcsak centiméterekkel magasabbak elődeiknél, de érettebbek, megfontoltabbak is, mint a régi gyerekek.

— Már a fiúk is próbálnak legyeskedni körülöttünk — mondta Hrescsics Renáta —, de anyu még mindig úgy bánik velem, mintha még kisiskolás lennék. Nem, nem panaszkodom. Szinte mindenre ad pénzt, amire kérek, de arról hallani sem akar, hogy állandó zsebpénzem legyen. Pedig ha magam gazdálkodnék, talán nem szórnám olyan könnyen a pénzt, mint ahogy teszem. Kamaszpartira járok osztálytársaimmal a kispesti munkásotthonba. Általában fél nyolcig tart a műsor, s ha elhúzódik kicsit, már zűröznek otthon.

— Engem is az bánt a legjobban, ha nem bíznak bennem. — mondta Lesták Edit. — Érdekesebb lenne a rajélet is, ha többet járnánk közösen kirándulni. Rajvezetőnk azonban alig tud időt szakítani, hogy erre sort kerítsen. Felnőtt kísérő nélkül pedig nem mehetünk sehová.

— Kié az úttörőszoba? — tette fel a kérdést Roth Erika, és maga válaszolt rá. — Szerintem azért építették, hogy legyen, ahol összejöjjünk. Aztán a legtöbb helyen megszüntették, tanterem lett belőle. Azt mondják, szükségből. De megkérdezte-e valaki a gyerekeket? Ha törvényt alkotnék, én mindenképpen belevenném, hogy ami a mienk, vagy nekünk szánták, azt akaratunk ellenére ne lehessen elvenni. Beleegyezésünk nélkül egy játszótér se szűnhessen meg!

Faragó György
Fotó: Wagner Margit

Nektek mi erről a véleményetek? Otthon, az iskolában, vagy bárhol előfordult-e olyan eset, amit sérelmesnek találtok, ami bánt benneteket? Van-e közöttetek olyan gyerek, aki védelemre szorul? Írjátok meg szerkesztőségünknek:

Pajtás szerkesztőség, ALKOSSUNK TÖRVÉNYT! Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397.

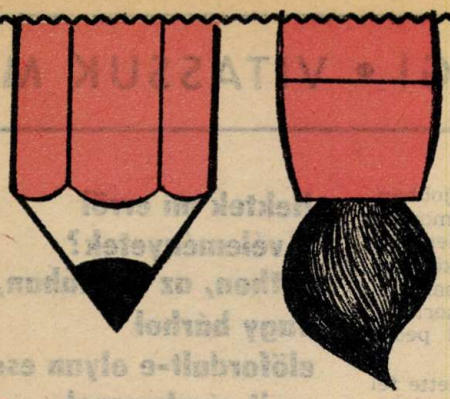

ÖRÖKÖSÖK

Akarsz-e híres írók, képzőművészek örököse lenni? Van-e kedved neves írók, költők gondolatait illusztrálni? Ha igen, rajzolj, fess vagy bármi egyéb módon ábrázold a mellékelt regényrészletet és a verseket.

Válaszd ki a témát, készítsd el művedet és küldd el 1987. december 20-ig címünkre: **Budapest VII., Gorkij fasor 45. 1071.**

A munkád mellé tüntesd fel nevedet, életkorodat, címedet és rajztanárod nevét.

A borítékra írd rá: ÖRÖKÖSÖK pályázat.

Munkádat neves szakemberekből álló zsűri bírálja majd el.

A zsűri elnöke: Veress Miklós író.

A legjobbaknak kiállítást, megjelenési lehetőséget, nyári művészeti táborozást és szovjetunióbeli jutalomutat kínálnak a pályázat kiírói:

Magyar–Szovjet Baráti Társaság Ifjúsági Bizottsága

Magyar Úttörők Szövetsége Országos Tanácsa

HOGYAN LÁTTAM MEG SZÉLES E VILÁGOT?

Nagypapát szeretem a legjobban. Magam sem tudom, miért. Ritkán látom őt, ő van velem a legkevesebbet. Különben is, ha látom, többnyire csak ül, csalijával, horgaival, zsinórjaival van elfoglalva, az egyik dobozból a másikba rakosgatja őket.

Nem, mégiscsak tudom, miért szeretem a nagypapát. Ő az egyetlen, aki semmire nem okít engem. Egyáltalán semmire, még horgászni sem.

Lehet, hogy a nagypapa tudna segíteni?

Amikor elmondtam a nagypapának, hogy a különórák miatt semmit nem látok széles e világból, csikorgatni kezdte a fogait. Azt vártam, hogy végül is mond valamit, legalább azt, hogy „kizsákmányolók". A nagypapa azonban váratlanul csak ezt mondta nagy nyugalommal:

— Holnap majd meglátod.

— Mit? — értetlenkedtem.

— Hát széles e világot — magyarázta a nagypapa, s a konyhaajtóra sandított, ahol a nagymama mosogatott. — Tudod tartani a szádat?

Ez aztán végképp szokatlan volt tőle. Biccentettem.

— Holnap reggel gyapjúzoknit veszel, hozol magaddal egy meleg pulóvert, és az iskola helyett kimész a pályaudvarra. A helyiérdekű pénztárnál foglak várni. A feladat világos?

— Világos — bólintottam meghökkenve. — Hová készülünk?

A nagypapa nem válaszolt, csak pislogott.

— Hová készültök?

Kérdésem meghallva, előjött a konyhából a nagyi, és gyanakodva méregetett bennünket.

A nagypapa nemhiába volt valaha katona. Rögtön rájött, mit kell felelnie.

— Uszodába készülünk — mondta, és felém fordulva még hozzátette: — Igyekezz!

Az utcán megpróbáltam nagypapát kifaggatni, hová készülünk holnap. Egy fél szót sem sikerült kihúznom belőle. Nagypapa úgy vélekedett, hogy már így is túl sokat beszélt, s ezért az uszodáig tartó úton végig hallgatott.

Ott aztán másnapig elbúcsúztunk egymástól, és a nagypapa figyelmeztetett, hogy óvatosan viselkedjek, nehogy a szüleim megsejtsenek valamit.

Ami a szüleimet illeti, kár volt aggódnia nagypapának. Még aludtak, amikor a nagypapa utasítása szerint gyapjúzoknit húztam, s a pulóvert az aktatáskámba dugva, kiléptem a házból.

Az iskola mellett elhaladva feljajdultam. Csak most jutott el a tudatomig, hogy lógok az órákról. De mi mást tehettem volna? A nagypapa azt mondta, hogy iskola helyett menjek ki a pályaudvarra. Én pedig mindig szót fogadok az idősebbeknek.

A pályaudvaron csak nagy nehezen ismertem meg nagypapát. Ilyennek még sohasem láttam. Fekete bundában és halinacsizmában volt. A vállán, egy szíjon, vasláda lógott. A kezében valamit tartott. Fejtőkalapács volt vagy elektromos fúró, nem tudom, csak azt, hogy apának is van ilyen.

— Siessünk! — kiáltotta, amikor üdvözöltem. — Indul a helyiérdekű.

Alig léptünk be a kocsi-

ba, a szerelvény máris indult.

— A zoknit felvetted? — kérdezte szigorúan a nagypapa.

— Felvettem — nyugtattam meg.

— Na és a pulóver?

— Itt van — csaptam rá az aktatáskámra.

— Húzd föl — parancsolta.

Magamra húztam a pulóvert, és rávettem a zakómat. Erre pedig természetesen a télikabátot és a füles sapkát. A nagypapa tetőtől talpig végigmért, s nyilván elégedett lehetett, mert ezt mondta:

— Kibírod.

— Nagypapa, hiszen most lógok a sulból... — nyögtem ki azt, ami reggel óta kínzott.

A nagypapa bizonyára nem tudta, mit feleljen, ezért ő is kérdezett:

— Hiszen te mondtad, hogy semmit nem láttál széles e világból.

— Nem láttam — erősítettem meg.

— Akkor hát nézz körül! — s a nagypapa az ablakra mutatott.

Odanéztem. Semmit nem lehetett látni az ablakon át — koromsötét volt.

— Hamarosan kivilágosodik — ígérte a nagypapa.

Egyhamar nem világosodott ki. Sötétben szálltunk le a vonatról. Akkor kezdett világosodni, amikor eljutottunk a befagyott tóig.

A nagypapa szétrakta a jégen horgászcókmókját.

— Nem fagytál meg? — kérdezte.

— Ne-e-em — csóváltam a fejem.

— A fagy ma alaposan megizzaszt bennünket.

A lassan felkelő, bíborvörös napra mutatott. Ez igen! Még a nap is megfagyott. Úgy nézett ki, mint egy úszó, aki a lékben fürdött. (...)

(A fejezet, illetve a történet további részleteit megtaláljátok Vlagyimir Maskov: Miből lesz a csodagyerek? című könyvében. A könyv a Móra Ferenc Könyvkiadó Piknik sorozatában jelent meg.)

Leonyid Martinov

Örökösök

Kire marad
a naptár és a kaptár,
ha már hírünk se lesz?

Azokra,
akik minket is unnak már,
hiszen reájuk csupa ünnepnap vár:
a blues, a jazz.

Kire maradnak így az őrült estelek,
a holdak arca kiknek is felel?
Kik elfeledték, hogy anyameleg
a szó, amelynek burka még a nyelv.

De szomorú, ha rájuk marad is
a lőrésekkel csipkézett orom.
A koszorú, amely krisztustövis,
babér, ami díszlik a homlokon.

Kire marad fáklya- és máglyatűz,
pokol meg menny, a lélek vagy az arc?
A világ, mely befogad vagy kiűz?
Tiéd, gyerek,
válaszd ki, mit akarsz!

●●●

Mats Traat

Mese

Valaha egy mesebeli kunyhóban
éldegélt egy mesebeli kisleány,
főzött-kavart mesebeli ételt,
kötögetett mesebeli kesztyűt,
dalolt közben mesebeli dalt is
mesebeli messzi kedvesének.
Amíg az a mesebeli legény
el nem esett a mesebeli harcban;
akkor az a mesebeli kisleány
valódi két nagy szemét kisírta.
Itt a mese vége.

●●●

Kajszin Kulijev

Tavaszról szerzett költemény

Hatalmas, szép napunk van: zengenek
az erdők, felhők, emberek, hegyek.

A föld most fénnyel teli szembogár,
látja, hogy völgyben mint legel a nyáj.

Olyan békén figyel a sok tehén,
mint hogyha mindig ez lett volna: fény.

A föld most éggel és fűvel teli.
Patakszemében felhők képei.

Hatalmas, szép napunk van: zengenek
az erdők, felhők, hegyek — emberek.

(Veress Miklós fordításai)

Add tovább!

Házhoz jövünk!

Szerkesztőségünk munkatársai a jövőben is szívesen találkoznak lapunk olvasóival. Örömmel beszélgetünk el veletek az újságírásról, a lap készítéséről, s minden, az életeteket érintő kérdésről.

Írjátok meg, kivel szeretnétek találkozni lapunk újságírói közül. Melyek azok az írások, amelyekről szívesen vitatkoznátok szóban is? Döntsetek: ki lenne az a híres ember, akit szívesen látnátok vendégül ezen a beszélgetésen!

Várjuk jelentkezéseteket. Címünk: Pajtás szerkesztősége, Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397. Leveletekben tüntessétek föl azt az időpontot, amikor találkozhatunk!

ELŐBB A MUNKA...

AZTÁN A SZÓRAKOZÁS

Szabadon választott...

A Pataky István Művelődési Központ és Ifjúsági Ház általános iskolások részére alapismereti-alapműveleti tanfolyamot tart szombatonként magyar irodalom, magyar nyelvtan, matematika, orosz és történelem tantárgyakból.

Jelentkezés és bővebb felvilágosítás: Budapest X., Pataky István tér 7—14. 1105. Tel.: 570-712.

Az én karácsonyfám

Az Iparművészeti Múzeum ismét meghirdeti pályázatát 8—15 év közötti gyerekek számára. A múzeum írásban, rajzban, maketten vagy bármely elbírálható formában olyan pályaműveket vár, amelyeket a gyerekek maguk terveztek, és amit el is tudnak készíteni.

Az első tíz helyezett feldíszítheti december 5-én a múzeum kupolacsarnokában az AGROSKÁLA által felajánlott tíz fenyőfát, saját tervei szerint, ezenkívül a Magyar Úttörők Szövetségétől ajándékot kap.

A pályaműveket – postán vagy személyesen – 1987. november 8-ig lehet eljuttatni az Iparművészeti Múzeumba. (1091 Budapest IX., Üllői út 33–37.)

...TERMÉSZETESEN,

EGÉSZSÉGESEN

Válassz!

Melyik embléma tetszik jobban? Az összekapaszkodó szív, avagy az almát formázó? A jelképek között lehet válogatni. Ám a KISZ egészségvédő programja nem tűr vitát: Természetesen – egészségesen!

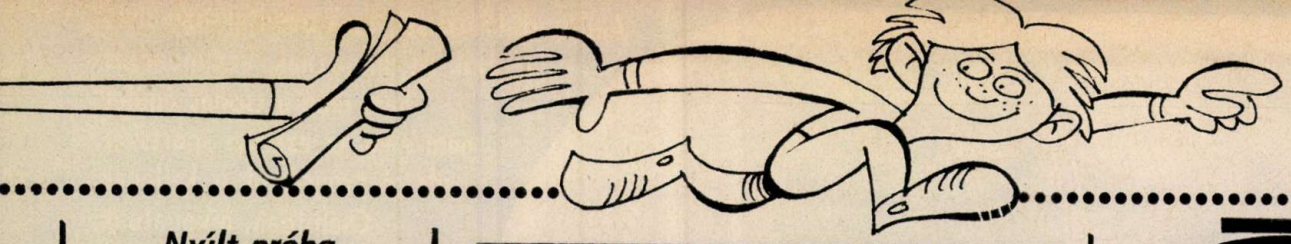

Nyílt próba

A Pál utcai fiúk előadására készül a fővárosi Harlekin Gyermekszínház társulata. A színház vezetősége kedvcsinálónak nyílt próbát rendez november 4-én, 15 órakor a Petőfi Csarnokban; november 10-én, 15 órakor a Marczibányi téri művelődési központban. Az előadás bemutatója november 5-én, 11 órakor lesz a Petőfi Csarnokban. Aki a próbák és az előadás után kedvet kap a színjátszáshoz, az jelentkezhet Budapesten a VII. kerület Dob utca 69-ben, illetve a 412-472-es telefonszámon.

Új csapat

Kettős ünnepre gyűltek össze nemrég a Kiskunhalasi Bernáth Lajos Általános Iskolai Diákotthon lakói. A most alakult Bernáth Lajos Úttörőcsapat megtartotta csapatzászló-átadási ünnepségét, s ugyanazon a napon nyilvánították a diákotthont KOLLÉGIUMMÁ, a diákotthoni versenymozgalomban elért szép eredményekért.

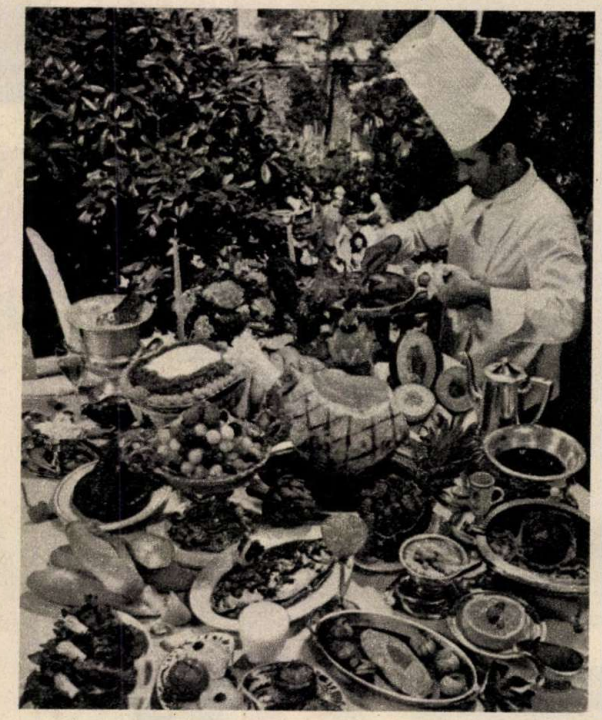

Mire ez a felhajtás?

1. Várható, hogy a kis Hubert hamarosan hazatér a délutáni focizásból és ilyenkor meglehetősen egészséges az étvágya.

2. A Sárhányó családot nem érheti meglepetés. Hírét vették, hogy hazánkban tartózkodik a besenyő külügyminiszter, hát felkészültek. Ki tudja, nátha betoppan?

X. Iskolai szemléltető eszköz Arany János: Walesi bárdok című költeményéhez. „Még nézni is tereh . . .”

Hősies vállalás

Folyik a harc a füst ellen, s minden közösségnek megvannak a jó „katonái”, de ha valaki leszokik a dohányzásról, az ugye, nem nagy hősiesség. Ha egy egész falu vállalkozik erre, nos, az már valami! Ám, ha egy dohánytermelő közösség vállalkozik e nemes fogadalom betartására, az már-már érinti a hősiesség határát. Amint képünkről is leolvashatjátok, a Bács-Kiskun megyei Kunadacs ilyen „hős falu”.

A párbeszédet, amely éveken át a Világlátó hasábjain zajlott köztünk, mától fogva itt folytatjuk. A többes szám első személyt használom, mert csak együtt beszélgethetünk. Ezért a jövőben is számítok arra, hogy elmondjátok, mi érdekel benneteket.

A hét, a hónap és az év kérdése rovatunk számára tehát az, hogy mit és miként kérdeztek tőlünk. Ami földgolyónkat illeti, lakóinak száma az elmúlt iskolaév vége óta átlépte az ötmilliárdos határt. Egyre többen vagyunk, és az emberiség egyre fiatalabb. Egyre nagyobb ebben az ötmilliárdban a ti kortársaitok száma. Szeretnék gyakran írni arról, hogyan élnek, miként gondolkodnak ők a világ különböző országaiban.

Ti is tudjátok: a Föld csodálatos, nagy, ámde véges. Ennyi embernek csak akkor adhat kellemes otthont, ha mindenütt körültekintően gazdálkodnak erőforrásaival, igazságosan osztják el a megtermelt javakat. Sajnos, ez ma még nincs így. Mi több, folytatódik a legértelmetlenebb pazarlás, a fegyverkezési verseny, és bolygónk néhány különösen „forró pontján” ma is háború dúl. Mindez földrajzilag talán távol van, de mai világunkban igazán megnyugtató távolságok nincsenek. A tévében gyakran helyszíni közvetítésben látjuk a messzi földek szenvedését. A hét kérdése, holnapunk kérdése tehát mindenkit érint: milyen lesz glóbuszunk jövője?

Ezen az őszön, hosszú idő óta először, bizakodóbb lehet a válasz, mert végre lehetővé vált az atomfegyverek számának tényleges csökkentése. Hogy miért, hogyan, arról a jövő héten lesz szó.

Addig is — várom kérdéseiteket!

Baracs Dénes

Akik jártak már itt, csak ámultak-bámultak.
Akik itt dolgoznak, azt mondják:
nem elég a csodás épület,
nem elég az ezernyi sportszer,
ide jó programok is kellenek.
Csábítóak, hívogatóak,
olyanok, mint például
a POP-TORNA

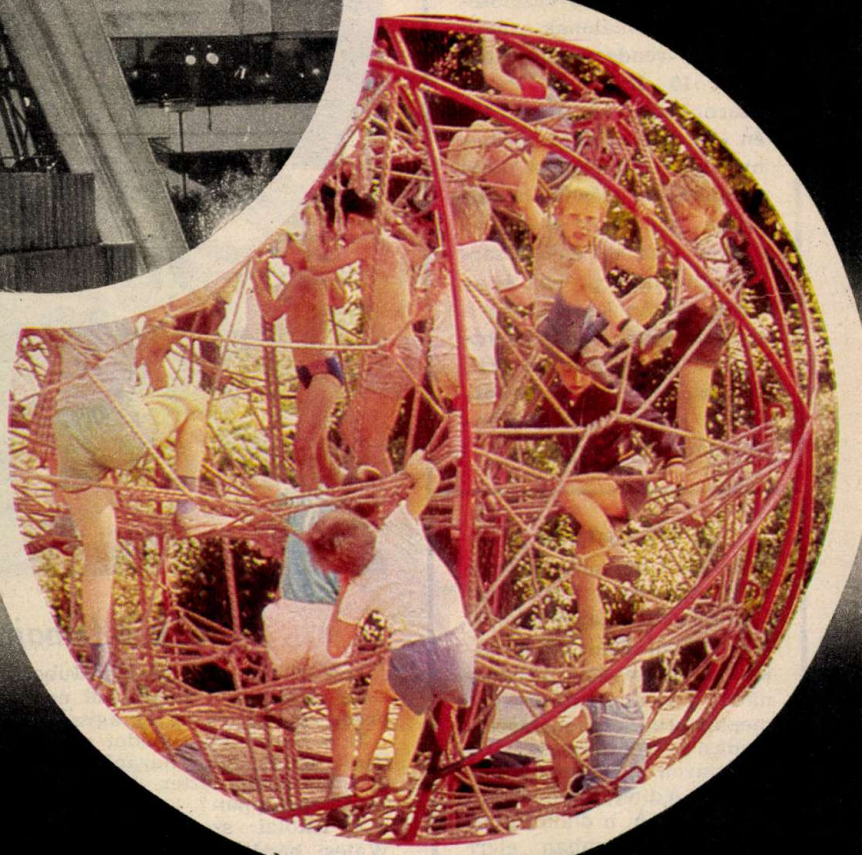

A hat éve megnyílt berlini Sport- és Szabadidő Központban télen-nyáron gyerekzajtól visszhangoznak a termek. Mindenki megtalálhatja a kedvére való, képességeire szabott sportolás lehetőségét. A 170-szer

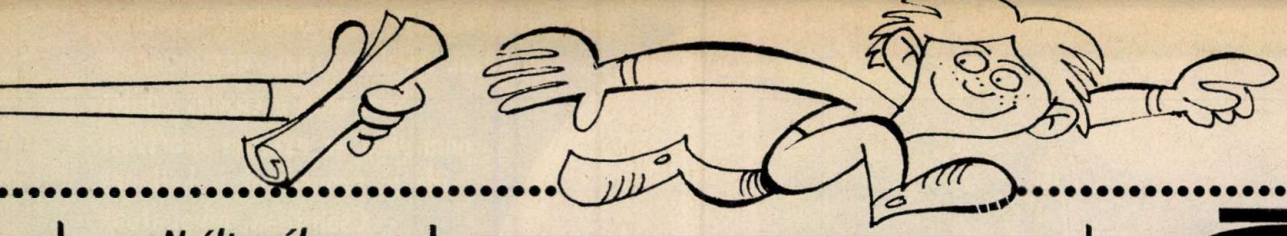

Nyílt próba

A Pál utcai fiúk előadására készül a fővárosi Harlekin Gyermekszínház társulata. A színház vezetősége kedvcsinálónak nyílt próbát rendez november 4-én, 15 órakor a Petőfi Csarnokban; november 10-én, 15 órakor a Marczibányi téri művelődési központban. Az előadás bemutatója november 5-én, 11 órakor lesz a Petőfi Csarnokban. Aki a próbák és az előadás után kedvet kap a színjátszáshoz, az jelentkezhet Budapesten a VII. kerület Dob utca 69-ben, illetve a 412-472-es telefonszámon.

Új csapat

Kettős ünnepre gyűltek össze nemrég a Kiskunhalasi Bernáth Lajos Általános Iskolai Diákotthon lakói. A most alakult Bernáth Lajos Úttörőcsapat megtartotta csapatzászló-átadási ünnepségét, s ugyanazon a napon nyilvánították a diákotthont KOLLÉGIUMMÁ, a diákotthoni versenymozgalomban elért szép eredményekért.

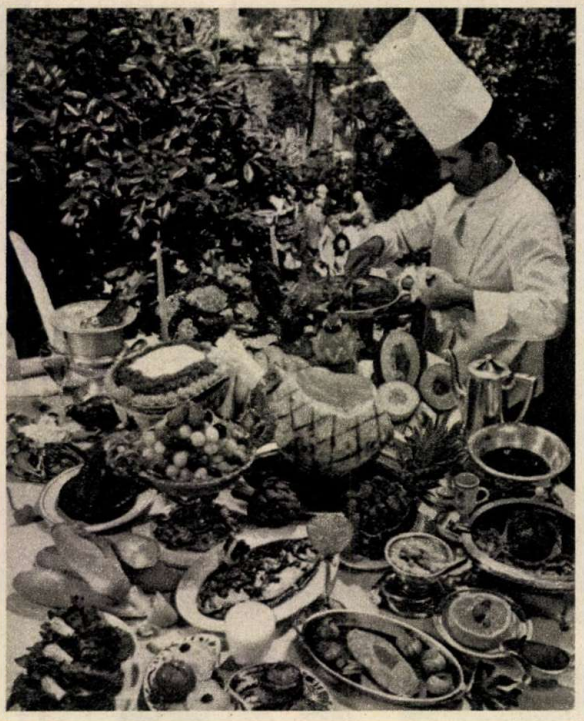

Mire ez a felhajtás?

1. Várható, hogy a kis Hubert hamarosan hazatér a délutáni focizásból és ilyenkor meglehetősen egészséges az étvágya.

2. A Sárhányó családot nem érheti meglepetés. Hírét vették, hogy hazánkban tartózkodik a besenyő külügyminiszter, hát felkészültek. Ki tudja, hátha betoppan?

X. Iskolai szemléltető eszköz Arany János: Walesi bárdok című költeményéhez. „Még nézni is tereh . . .”

Hősies vállalás

Folyik a harc a füst ellen, s minden közösségnek megvannak a jó „katonái”, de ha valaki leszokik a dohányzásról, az ugye, nem nagy hősiesség. Ha egy egész falu vállalkozik erre, nos, az már valami! Ám, ha egy dohánytermelő közösség vállalkozik e nemes fogadalom betartására, az már-már érinti a hősiesség határát. Amint képünkről is leolvashatjátok, a Bács-Kiskun megyei Kunadacs ilyen „hős falu”.

A párbeszédet, amely éveken át a Világlátó hasábjain zajlott köztünk, mától fogva itt folytatjuk. A többes szám első személyt használom, mert csak együtt beszélgethetünk. Ezért a jövőben is számítok arra, hogy elmondjátok, mi érdekel benneteket.

A hét, a hónap és az év kérdése rovatunk számára tehát az, hogy mit és miként kérdeztek tőlünk. Ami földgolyónkat illeti, lakóinak száma az elmúlt iskolaév vége óta átlépte az ötmilliárdos határt. Egyre többen vagyunk, és az emberiség egyre fiatalabb. Egyre nagyobb ebben az ötmilliárdban a ti kortársaitok száma. Szeretnék gyakran írni arról, hogyan élnek, miként gondolkodnak ők a világ különböző országaiban.

Ti is tudjátok: a Föld csodálatos, nagy, ámde véges. Ennyi embernek csak akkor adhat kellemes otthont, ha mindenütt körültekintően gazdálkodnak erőforrásaival, igazságosan osztják el a megtermelt javakat. Sajnos, ez ma még nincs így. Mi több, folytatódik a legértelmetlenebb pazarlás, a fegyverkezési verseny, és bolygónk néhány különösen „forró pontján” ma is háború dúl. Mindez földrajzilag talán távol van, de mai világunkban igazán megnyugtató távolságok nincsenek. A tévében gyakran helyszíni közvetítésben látjuk a messzi földek szenvedését. A hét kérdése, holnapunk kérdése tehát mindenkit érint: milyen lesz glóbuszunk jövője?

Ezen az őszön, hosszú idő óta először, bizakodóbb lehet a válasz, mert végre lehetővé vált az atomfegyverek számának tényleges csökkentése. Hogy miért, hogyan, arról a jövő héten lesz szó.

Addig is — várom kérdéseiteket!

Baracs Dénes

Akik jártak már itt, csak ámultak-bámultak.
Akik itt dolgoznak, azt mondják:
nem elég a csodás épület,
nem elég az ezernyi sportszer,
ide jó programok is kellenek.
Csábítóak, hívogatóak,
olyanok, mint például
a POP-TORNA

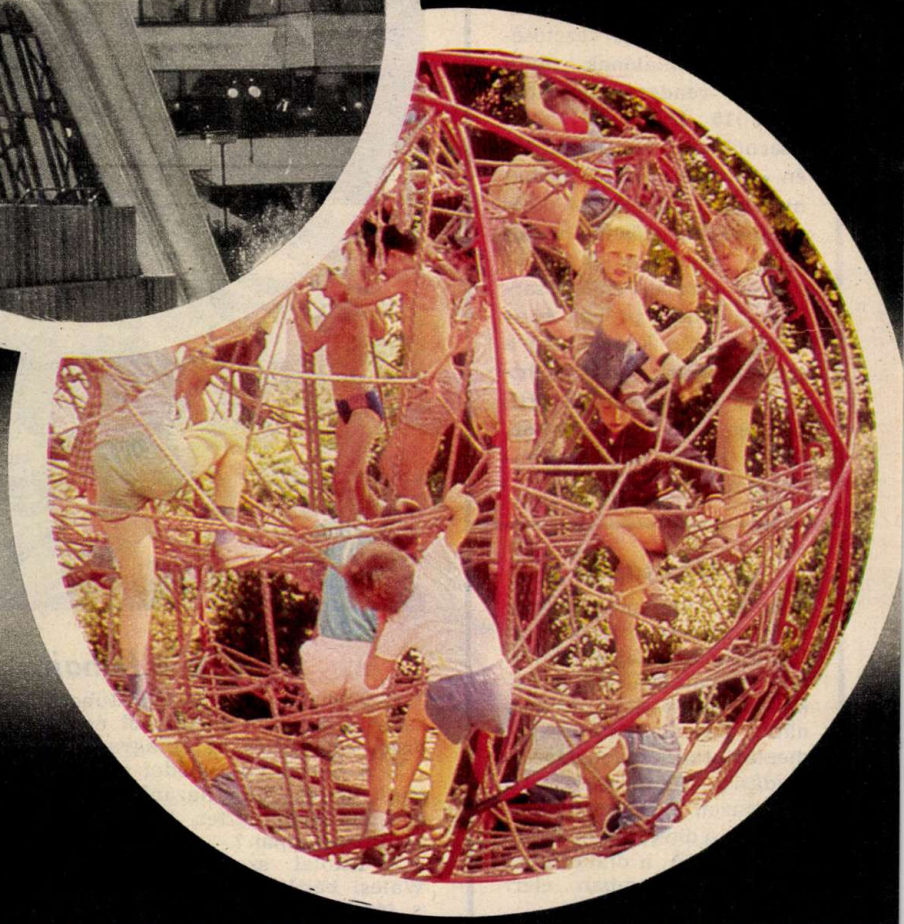

A hat éve megnyílt berlini Sport- és Szabadidő Központban télen-nyáron gyerekzajtól visszhangoznak a termek. Mindenki megtalálhatja a kedvére való, képességeire szabott sportolás lehetőségét. A 170-szer

TORNA

110 méteres épület tagolt homlokzatát piros, sárga, kék keretbe foglalt hatalmas üvegtáblák borítják. A kíváncsiskodó bárhonnan beláthat, figyelheti, hogyan úsznak, futnak, ugrálnak odabent a gyerekek. Míg végül maga is kedvet kapva közéjük nem áll.

A legnagyobb vonzerőt a nagy úszócsarnok jelenti. Jó időbe telik, ha ki akarják próbálni a négy hatalmas medencét! Van itt toronyugró-medence, hat versenypályás nagymedence, vízesés medencéje szökőkúttal, zuhanyozóval, zuhogókkal, hullámmedence és végül egy pancsoló. Külön medencét kaptak a mozgássérült gyerekek. A nagy üvegfal alatt kiúszó vezet a kert nyitott medencéjéhez. Télen, csikorgó fagyban, hóbuckák között is úszhat az, akinek kedve tartja. Két úszás között szolárium csalogatja a barnulni vágyókat. Aki inkább izzadni szeretne, az választhatja a szauna melegét.

Az úszócsarnok mögötti nagy sportcsarnokban futballoznak, kézilabdáznak, tollaslabdáznak. A csarnokból növényekkel díszített folyosó vezet a kisebb termekbe. „Tornaterem", „Billiárd- és asztalitenisz-terem", hirdetik a feliratok. A kondicionáló és vizsgáló helyiségben sportorvosok beszélgetnek el a jelentkezőkkel. Szervezetük teherbíróképességét, szív- és keringési állapotukat vizsgálják, megállapítják, milyen erős, edzett a jelentkező, vagy mit kell tennie, hogy azzá váljék.

A belső udvaron nagy, kör alakú pályán suhannak a korcsolyázók. Októbertől áprilisig van itt műjég, májustól pedig görkorcsolyapályává alakul át a nagy kör.

A sportpalota mögött öt hektáros sport- és szabadidőpark terül el. Válogathat a látogató: mini golfhoz, pingponghoz, netán az óriássakkhoz szottyant-e kedve. Sportszereket: labdákat, gördeszkákat, óriás-dobókockákat is lehet kölcsönözni.

Aki rendszeresen szeretne sportolni, beiratkozhat a tanfolyamokra, görkorcsolyázni, tornázni, atletizálni tanulhat. Külön rendezvények is színesítik a kínálatot. „Görkorcsolyadiszkó", „Pop-torna", „Éjféli fürdőzés", „Lézer-show", „Számítógépes órák" – hirdetik a plakátok.

BIRGIT WEIDT
Berlin
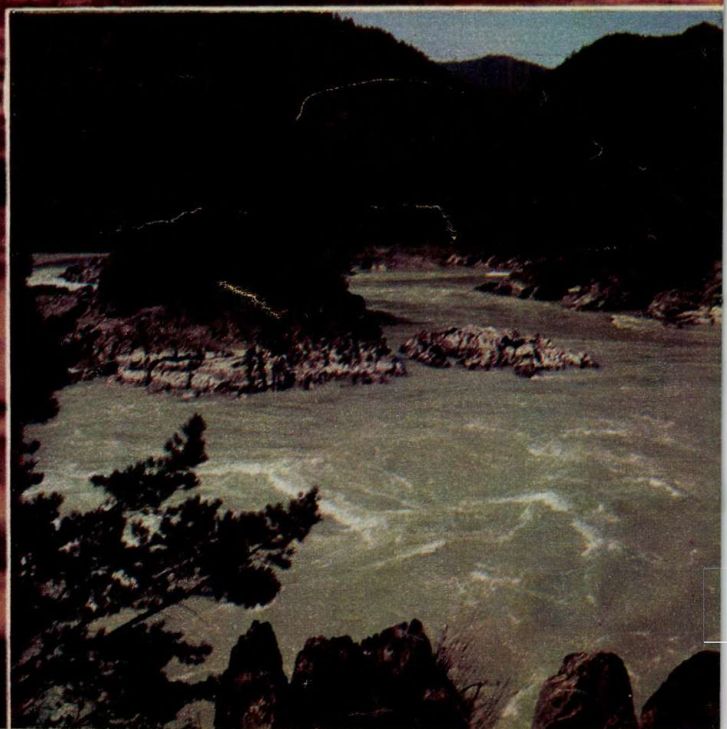
TÚL AZ OBON LADI